

gameover

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ - #4 - ΑΠΡΙΛΗΣ '12 - 1,5 ευρώ

Το περιοδικό game over εκδίδεται από την ομώνυμη συνέλευση κάθε δύο μήνες. Η συνέλευση game over συγκροτείται από φοιτητικά και εξω-φοιτητικά στοιχεία. Έχει αντικείμενο την κρίση και την αναδιάρθρωση της εκπαίδευσης συνολικά.

Δεν έχουμε, ούτε θέλουμε να έχουμε σχέση με κόμματα, φοιτητικές παρατάξεις, μήντια, διανοούμενους, ερευνητικά προγράμματα, και οποιοδήποτε άλλο θεσμό.

Ηλεκτρονική αλληλογραφία στο
gameover_2010@hotmail.com

Το game over στηρίζει
τη λέσχη κατασκόπων 21ου αιώνα

Επιστρέφω στο σπίτι, αποκαμωμένος και γεμάτος αγωνία. Γιατί με πονούν όλα μου τα μέλη; Γιατί πονάω στον ώμο, στα μπούτια; Κι όμως, το καμινέτο και η σπάτουλα δεν ήταν και τόσο βαριά... Είναι σίγουρα η επανάληψη πανομοιότυπων κινήσεων. Και η ένταση στην προσπάθεια να ξεπεράσω την αδεξιότητά μου. Και ότι έμεινα όρθιος όλο αυτό το διάστημα, δέκα ώρες. Και οι άλλοι όμως το ίδιο κάνουν. Είναι άραγε το ίδιο εξαντλημένοι;

Σκέφτομαι: ανικανότητα του διανοούμενου για σωματική προσπάθεια. Απλοϊκότητα. Δεν πρόκειται μονάχα για σωματική προσπάθεια. Η πρώτη μέρα στο εργοστάσιο είναι τρομακτική για όλο τον κόσμο, πολλοί θα μου μιλήσουν γι' αυτή στη συνέχεια, συχνά με αγωνία. Ποιό πνεύμα, ποιό σώμα μπορεί να αποδεχτεί, δίχως μια κίνηση εξέγερσης, την υποδούλωση του σ' αυτό το ρυθμό της αλυσίδας που εκμηδενίζει, που είναι ενάντια στη φύση; Την ταπείνωση και τη φθορά της αλυσίδας τη ζουν όλοι με την ίδια βιαιότητα, εργάτης και αγρότης, διανοούμενοι και χειρωνακτές, μετανάστες και Γάλλοι. Και δεν είναι σπάνιο να δεις έναν καινούριο να πληρώνεται το μεροκάματό του το ίδιο κιόλας βράδυ της πρώτης μέρας, τρομαγμένος από το θόρυβο, τις λάμπες, την τερατώδη διαστολή του χρόνου, τη σκληρότητα των ατελείωτα επαναλαμβανόμενων κινήσεων, τον αυταρχισμό των υπευθύνων και τη στεγνότητα των διαταγών, την καταθλιπτική ατμόσφαιρα φυλακής που παγώνει το τμήμα. Να μείνεις μήνες και χρόνια εκεί μέσα; Μπορείς να το διανοηθείς; Όχι, καλύτερα η φυγή, η φτώχεια, η αβεβαιότητα κάποιας μικροδουλειάς, οτιδήποτε άλλο! Κι εγώ, ο «εγκατεστημένος», θα τα καταφέρω άραγε; Τι θα γίνει αν αύριο εξακολουθώ να μην πετυχαίνω τις κολλήσεις; Θα με πετάξουν έξω; Τι ειρωνεία! Μιάμιση μέρα «εγκατάστασης» στο εργοστάσιο... και να με σχολάσουν λόγω ανικανότητας! Και τότε, οι άλλοι, αυτοί που δεν έχουν διπλώματα και που δεν είναι ούτε γεροδεμένοι ούτε επιδέξιοι στα χέρια, πως κερδίζουν το ψωμί τους;

Έξω από το εργοστάσιο, η «εγκατάσταση» φαίνεται θεαματική, οι εφημερίδες την έχουν κάνει πραγματικό μύθο. Ιδωμένη από το εργοστάσιο, δεν είναι τίποτα το τρομερό. Ο καθένας απ' αυτούς που δουλεύουν εδώ έχει μία περίπλοκη ατομική ιστορία συχνά πιο συνταρακτική και πιο περιπετειώδη από εκείνη του φοιτητή που έγινε προσωρινά εργάτης. Οι αστοί φαντάζονται πάντα πως έχουν το μονοπώλιο της ατομικής πορείας. Τι φάρσα! Το μόνο που έχουν είναι το μονοπώλιο του δημόσιου λόγου. Δείχνονται παντού. Οι άλλοι ζουν την ιστορία τους με ένταση, αλλά βυθισμένοι στη σιωπή. Κανείς δε γεννιέται ειδικευμένος εργάτης. Γίνεται. Άλλωστε, εδώ, στο εργοστάσιο, πολύ σπάνια λείει κάποιος για τον άλλον «ο εργάτης που...» Όχι. Λένε: «το άτομο που δουλεύει στη συγκόλληση», «το άτομο που δουλεύει τους προφυλακτήρες». Το άτομο. Δεν είμαι ούτε ο «εργάτης» ούτε ο «εγκατεστημένος». Είμαι «το άτομο που δουλεύει στις κούνιες». Και η ιδιαιτερότητά μου σαν «εγκατεστημένου» παίρνει την ανώδυνη θέση της στο ανακάτωμα των πεπρωμένων και των ειδών.

Η μόνη πραγματική διαφορά με τους συντρόφους μου στο εργοστάσιο - ανάμεσα στους οποίους βρίσκονται και πολλοί ευκαιριακοί εργάτες που ήρθαν από το χωριό ή από άλλες χώρες - είναι πως εγώ θα μπορούσα πάντα να ξαναβρω τη θέση μου, σα διανοούμενος. Ζω τον κόπο μου όπως αυτοί αλλά είμαι ελεύθερος να καθορίσω τη διάρκεια του. Νιώθω πολύ έντονα αυτή τη διαφορά, σα μια ιδιαίτερη ευθύνη. Δε μπορώ να την εξαφανίσω. Η καταπίεση, όση κι αν είναι, ποτέ δε θα μπορέσει να με χτυπήσει το ίδιο σκληρά μ' αυτούς.

*«εγκατεστημένος», «εγκατάσταση»: όρος που κυριάρχησε στη Γαλλία μετά το κίνημα του Μάη του '68 και υποδηλώνει τους αγωνιστές που - φοιτητές στην πλειοψηφία τους - εγκατέλειψαν τα πανεπιστήμια και πήγαν να δουλέψουν στα εργοστάσια. Η «έξοδος» αυτή υπήρξε πραγματικά μαζική (εκατοντάδες φοιτητές «εγκαταστάθηκαν» στην περίοδο 69-71) και έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στη Γαλλία, κυρίως των ανειδίκευτων εργατών στην αλυσίδα συναρμολόγησης που στην πλειοψηφία τους ήταν μετανάστες και γυναίκες. Ιδεολογικό υπόβαθρο της «εγκατάστασης» ήταν η θέληση για απόρριψη των προνομίων που δίνει στο διανοούμενο επαναστάτη η κοινωνική του θέση και για σύνδεση με την εργατική τάξη ώστε να προωθηθεί η αμφισβήτηση στα εργοστάσια. Η αρχή της «εγκατάστασης» στηριζόταν στο να «υπηρετούμε το λαό» του Μάο Τσε Τουνγκ, που είναι άλλωστε ο πρώτος που μίλησε για «εγκατάσταση».

Ο Εγκατεστημένος, Ρομπέρ Λινάρ

μετανάστες μικροπωλητές;

Εδώ και αρκετό καιρό, οι μετανάστες μικροπωλητές στοχοποιούνται συστηματικά σαν ένα από τα προβλήματα του αθηναϊκού κέντρου με ότι αυτό συνεπάγεται. Απαγόρευση της εργασίας τους, βία και ρατσισμό. Η διασπορά των τόπων εργασίας τους (και) γύρω από τα κεντρικά πανεπιστήμια, αλλά κυρίως η αντίληψη ότι οι ζωές των από κάτω αυτής της πόλης μπορεί να κινούνται παράλληλα, αλλά όχι διαχωρισμένα, οδήγησε κάποια κομμάτια φοιτητών να δραστηριοποιηθούν έντονα γύρω από αυτό το ζήτημα.

Αυτό που οι εφημερίδες ονομάζουν "ένταση" στα πανεπιστήμια δεν είναι τίποτα άλλο, από το ότι κόντρα στις αντιλήψεις των πανεπιστημιακών, των φυτών, του Καμίνη, των γονιών ή των μπάτσων αυτά τα κομμάτια δεν μπορούν να αντιληφθούν τα πανεπιστήμια σαν ξεκομμένες νησίδες, όπου ο καθένας κοιτάζει τη δουλειά του, όταν έξω από αυτά η βία και οι σκούπες είναι καθημερινές.

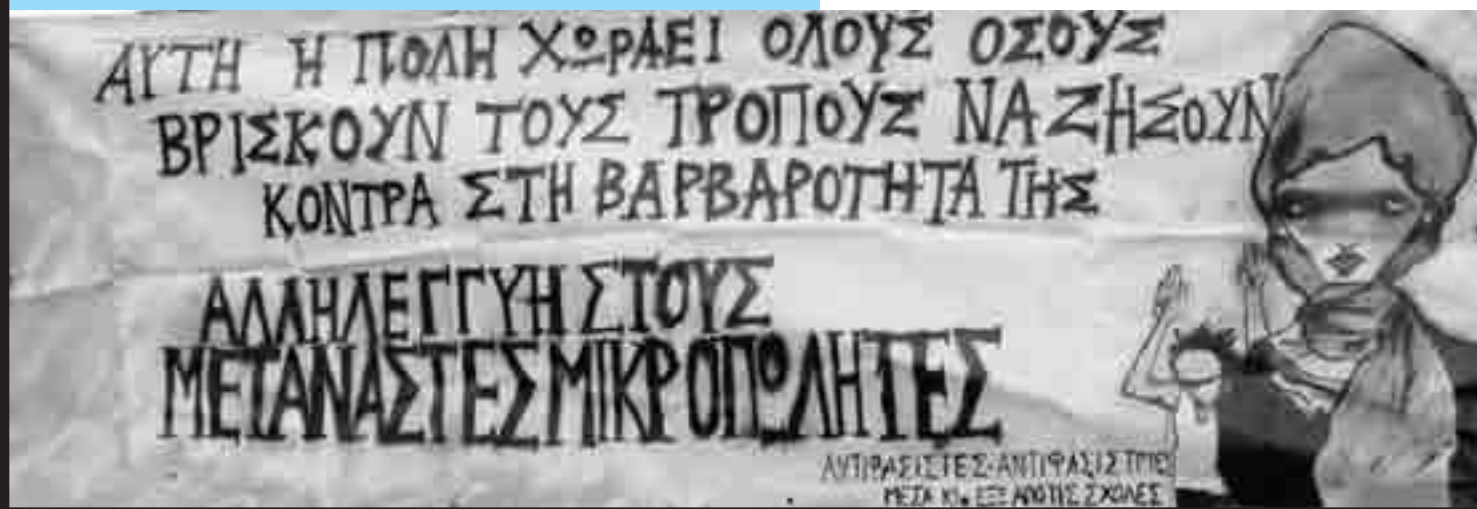
Μέσα σε αυτό το κλίμα και παράλληλα με τις δράσεις στήριξης των μεταναστών από φοιτητές και μη, τον προηγούμενο μήνα τα αυτοδιαχειριζόμενα στέκια νομικής και αρχιτεκτονικής, τα συμβούλια για την αποασυλοποίηση της σκέψης, σύντροφοι και συντρόφισσες από την ασοεε και τα εμμε, αντιφασίστες και αντιφασίστριες, κόλλησαν στα πανεπιστήμια, αλλά και στην πόλη, μια αφίσα με κύριο στόχο την αναστροφή των κυρίαρχων ρατσιστικών επιχειρημάτων, καταλήγοντας στην αλληλεγγύη προς τους μετανάστες μικροπωλητές σαν ένα βαλλόμενο κομμάτι των από κάτω. Το κείμενο που κυκλοφόρησε μαζί με την αφίσα, τυπώθηκε σε 10.000 αντίτυπα και μοιράστηκε στις μικροφωνικές που έγιναν στα προύλαια και στο πολυτεχνείο, σε σχολές, καθώς και σε μαζικά μοιράσματα στην Πατυσίων, την Πανεπιστημίου και την Αθηνάς.

Η κλιμάκωση της βίας κατά των μεταναστών μικροπωλητών δεν είναι ζήτημα δημόσιας τάξης όπως προβάλλεται.

Είναι ένα ζήτημα κοινωνικό

Το κείμενο περιλαμβάνει παραγράφους που εξηγούν το πλαίσιο της βίας και τον ρόλο της κοινωνίας.

Εξηγήσαμε στο προηγούμενο τεύχος γιατί κάποιος / κάποια που σπουδάζει δεν πρέπει να θεωρείται σαν "εργάτης" εξαιτίας αυτής καθ' εαυτής της κατάστασης του εκπαιδευόμενου. Όμως υπάρχει εργασία μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα (και δεν αναφερόμαστε ούτε σ' αυτούς κι αυτές που αναγνωρίζεται επίσημα ότι δουλεύουν μέσα σ' αυτό, δηλαδή καθηγητές, δασκάλους, διοικητικούς υπαλλήλους, εργάτες / εργάτριες καθαρισμού, κλπ, ούτε στους φοιτητές και τις φοιτήτριες που δουλεύουν εκτός εκπαίδευσης), και μάλιστα άμισθη εργασία! Εργασία που είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης, εργασία που δεν πληρώνεται ούτε αναγνωρίζεται σαν τέτοια, εργασία που αποσπάται είτε εκβιαστικά είτε παραπλανητικά. Το ζήτημα αυτό έχει το ενδιαφέρον του επειδή δείχνει το πώς οι γενικές σχέσεις εξουσίας μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων μπορούν να φτάσουν ως το σημείο της στενά εννοημένης εργασιακής (ή σεξουαλικής) εκμετάλλευσης.

Η πιο συνηθισμένη και καθαρή εκδοχή τέτοιου είδους άμισθης εργασίας μέσα (κυρίως) στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι η γκάμα των διάφορων ενασχολήσεων φοιτητών και φοιτητριών, που εμφανίζονται μεν τυπικά σαν μέρος της εκπαίδευσής τους, ουσιαστικά όμως αξιοποιούνται από καθηγητές για το δικό τους (και οικονομικό) όφελος. Μπορεί να πρόκειται για διάφορα μικρά ερευνητικά θέματα / μαθήματα, τα οποία οι εκπαιδευόμενοι (συνήθως...) δεν ξέρουν ότι αποτελούν το υλικό μιας δουλειάς που έχει αναλάβει (ή πρόκειται να αναλάβει) επι πληρωμή, έναντι τρίτων, ο καθηγητής τους. Μπορεί να πρόκειται για διάφορες περιπτώσεις εργασίας - με - τον - καθηγητή (στο γραφείο του, ας πούμε) που γίνονται, υποτίθεται, για την εξοικείωση του εκπαιδευόμενου με τα πρακτικά καθήκοντα της δουλειάς που θα κάνει μελλοντικά, σαν πτυχιούχος, αλλά στην πράξη αποτελούν παροχή υπηρεσιών που κανονικά θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται σαν έμμισθη εργασία. Μπορεί να πρόκειται για το γενικευμένο σε διάφορες ειδικότητες και υποειδικότητες κόπο της "άσκησης" ή της "μαθητείας", που θεωρείται απαραίτητο "μάθημα" προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να πάρουν τον πτυχίο τους, αλλά ουσιαστικά πρόκειται για (εξάμηνης διάρκειας συχνά) δωρεάν ή ελάχιστα πληρωμένη εργασία. Η οποία, μάλιστα, χρησιμοποιείται από τους τυχερούς εργοδότες στη θέση "κανονικών" εργατών. Μπορεί να πρόκειται για πρωτότυπες ιδέες και απόψεις φοιτητών και φοιτητριών, που δημιουργούνται στη σκέψη τους στη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, αλλά αξιοποιούνται εμπορικά ή διανοητικά απ' τους καθηγητές τους - μια μορφή απλήρωτης πνευματικής παραγωγής των εκπαιδευόμενων, που - φυσικά - δεν αναγνωρίζεται σαν τέτοια. Μπορεί, τέλος, να πρόκειται για κάτι άτυπο θεσμισμένο σε επίπεδο ιδρύματος. Απλούστατα, αντί να γίνονται προσλήψεις σε διάφορα πόστα, να ανατίθεται η δουλειά (χωρίς πληρωμή, εννοείται) σε φοιτητές.

Το κοινό έδαφος σ' όλες αυτές τις εκδοχές είναι ένα σετ αξιωμάτων, που αφορούν ταυτόχρονα την εργασία σαν τέτοια και, απ' την άλλη,

Και φοιτητής και εργάτης

την εκπαίδευση και τους εκπαιδευόμενους. Το πρώτο αξίωμα υποστηρίζει ότι "δουλειά" με την έννοια της αμοιβόμενης δημιουργίας πλούτου, παραγωγής "αξιών", είναι μόνο ό,τι αναγνωρίζεται επίσημα σαν τέτοιο - απ' τα αφεντικά και τη νομοθεσία τους ή/και απ' τα κυρίαρχα κοινωνικά πρότυπα. Και ξέρουμε βέβαια πως όχι μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά στο σύνολο των καπιταλιστικών κυκλωμάτων όλο και λιγότερα "αναγνωρίζονται σαν δουλειά", κι όλο και περισσότερα βαφτίζονται "απασχόληση", που σαν τέτοια μπορεί να αμοιβεται ελάχιστα ή και καθόλου... Το δεύτερο αξίωμα υποστηρίζει ότι η "εκπαίδευση" είναι μια διαδικασία στην οποία ο εκπαιδευόμενος δεν - μπορεί - να - κάνει (με τα χέρια ή το μυαλό) - οτιδήποτε - που - να - έχει - αξία, ακριβώς επειδή "ακόμα μαθαίνει". Σ' αυτή τη βάση ακόμα και καθήκοντα που (εκτός εκπαίδευσης) συνιστούν αναγνωρισμένες εκδοχές εργασίας, μέσα στην εκπαίδευση ενσωματώνονται σαν μέρος της. Για παράδειγμα: εκτελεί μια φοιτήτρια καθήκοντα τηλεφωνήτριας, ή γραμματέα, ή καθαρίστριας, στο γραφείο ενός καθηγητή που της δείχνει κάποια εύνοια; Μα αυτό είναι μέρος της εκπαίδευσής της - θα υποστήριζε, σαν αυτονόητο, η γενική ιδέα περί "εκπαίδευσης". Ακόμα περισσότερο - ποιοί δεν το ξέρουν; - σε ότι αφορά τους μεταπτυχιακούς...

Το ίδιο αυτό αξίωμα, ότι δηλαδή οι εκπαιδευόμενοι είναι, σαν τέτοιοι, αμαθείς και άρα "όχι δημιουργικοί", αφορά τη διανοητική τους παραγωγή. Είναι ένα πράγμα το να "λύνεις προβλήματα" ή να "μαθαίνεις κανόνες" στα μαθηματικά, στη φυσική, στην ιατρική, στη στατική ή στη λογιστική, και είναι εντελώς διαφορετικό το να διατυπώνεις ενστάσεις, κριτική, εναλλακτικές προσεγγίσεις, πρωτότυπες παρατηρήσεις ή και εντελώς καινούργιες ιδέες στη λογοτεχνία, στην ιστορία, στην αρχιτεκτονική, στην κοινωνιολογία ή στην πληροφορική - όλα αυτά απ' την σκοπιά του εκπαιδευόμενου. Το πρώτο θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν εκπαίδευση με την κυριολεκτική έννοια του πράγματος: εκμάθηση ήδη υπάρχουσών γνώσεων. Το δεύτερο όμως είναι παραγωγικό, δημιουργικό ακόμα κι όταν πρόκειται για πρωτόλειες ιδέες. Ο αληθινός κατάλογος εκείνων των καθηγητών της τριτοβάθμιας που επωφελήθηκαν και επωφελούνται οι ίδιοι (και οικονομικά, και σαν status) από τη διανοητική παραγωγή των φοιτητών τους (χωρίς, εννοείται, να κάνουν τον κόπο καν να τους μνημονεύσουν - πολύ λιγότερο να τους πληρώσουν!) θα πρέπει να είναι τεράστιος.

Πολύ περισσότερο όταν αυτού του είδους η εκμετάλλευση της διανοητικής εργασίας των εκπαιδευόμενων γίνεται σχεδιασμένα και συστηματικά. Σε διάφορους γνωστικούς τομείς του καπιταλιστικού καταμερισμού οι προφέσορες λειτουργούν συνειδητά σαν μασκαρεμένα αφεντικά / εργοδότες - των φοιτητών και των φοιτητριών τους. Παίρνουν (επ' αμοιβή) "δουλειές" από τρίτους, ή σχεδιάζουν οι ίδιοι να πουλήσουν το Χ ή το Ψ, κομματιάζουν τη "δουλειά" κατάλληλα ώστε να μπορεί να γίνει από επιμέρους άτομα, και ύστερα σερβίρουν τα κομμάτια, αθώα αθώα, σαν μέρος της "εκπαιδευτικής διαδικασίας". Οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να αγνοούν όλο αυτό το background της "εκπαίδευσής" τους, ή, ακόμα χειρότερα, να το υποψιάζονται και να κολακεύονται. Ενώ, όμως, πρόκειται για εργασία απ' την μεριά τους, με

την κλασική έννοια της δουλειάς στον καπιταλισμό, τα πάντα πρέπει να την κουκουλώσουν. Το κύρος του καθηγητή, το φιλότιμο ή η σπασικλιά του φοιτητή, η "αμοιβή" ενός "καλού βαθμού" ή της μελλοντικής εύνοιας κ.ο.κ.

Θα λέγαμε ότι αυτή η πραγματική και καθόλου ασήμαντη (σε έκταση και σε ένταση) παρουσία και εκμετάλλευση άμισθης εργασίας μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα, ειδικά απ' την τρίτη βαθμίδα και μετά, προσθέτει μια γερή διάσταση φεουδαρχίας μέσα σ' έναν κατά τα άλλα καπιταλιστικό θεσμό, όπως είναι τα πανεπιστήμια. Κι αυτή η υλική πλευρά της εκπαιδευτικής φεουδαρχίας, πλεγμένη καλά με οικονομικά συμφέροντα, επικοινωνεί τέλεια με όλες τις υπόλοιπες πλευρές, ιδεολογικές και σχεσιακές, της εκπαίδευσης.

Το παράδοξο - θεωρητικά μιλώντας - είναι το γιατί είναι πολύ περισσότεροι εκείνοι που, γενικά, αόριστα και φουλ ιδεολογικά, τρώνε κατά καιρούς τα νύχια τους για καυγά μέσα στα ιδρύματα, σε σχέση μ' εκείνους που έχουν την παρατηρητικότητα και την ευθυκρισία να κτυπήσουν εμπόλεμα και κινηματικά σε αληθινούς στόχους. Ίσως να φταίει η παρακμή και η θολούρα της εποχής. Ή, ίσως να φταίει, η (ολέθρια)

διάθεση "συνεργασίας" που αναπτύσσεται μερικές φορές ανάμεσα στον αφέντη και το δούλο... Τα έχει τέτοια χαρακτηριστικά η φεουδαρχία, ακόμα και στην καπιταλιστική της έκφανση.

Εν τέλει, πέρα απ' αυτήν καθ' εαυτή την οποιαδήποτε αξία παράγεται από άμισθους εργαζόμενους φοιτητές και φοιτήτριες όπως περιγράψαμε την κατάσταση, η εθελοντική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων σ' όλα αυτά τα κόλπα έχει και μεσομακροπρόθεσμες συνέπειες. Τους μαθαίνει να δουλεύουν τζάμπα, ακόμα κι όταν βγουν στην αγορά εργασίας, έναντι μελλοντικών απολαβών (ανέλιξης, καριέρας, γνωριμιών, κλπ). Τους μαθαίνει επίσης, όσους τελικά πετυχαίνουν και γίνονται αφεντικά, να αντιμετωπίζουν τους δικούς τους εργαζόμενους με τις ίδιες απαιτήσεις. Τσάμπα δουλειά "για το καλό σου".

Ίσως, απ' αυτήν την άποψη, η άμισθη εργασία των εκπαιδευόμενων μέσα στα πανεπιστήμια, να είναι πράγματι "εκπαιδευτική"! Διδάσκει την πτωπότητα έως εγωκεντρική δουλικότητα όταν γίνονται μισθωτοί, το "να κάνουν θυσίες" αν βλέπουν μπροστά τους προοπτικές ανόδου. Και διδάσκει την εργοδοτική σκληρότητα και βία, για όσους τα καταφέρουν να ανέβουν σε τέτοια θέση.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΞΕΡΟΨΩΜΙ

Στις αρχές του φλεβάρη η τότε υπουργός παιδείας, Άννα Διαμαντοπούλου, πρόλαβε να ανακοινώσει την αλλαγή του συστήματος εξετάσεων για την εισαγωγή των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και λέμε "πρόλαβε", γιατί ήταν η τελευταία σημαντική αλλαγή που έκανε, πριν αφήσει το αξίωμά της για τον μετέπειτα υπουργό Γιώργο Μπαμπινιώτη. Ποιός ξέρει, ίσως να ήταν μια τελευταία εξυπρέτηση-ευχαριστώ προς τις διασυνδέσεις-κυκλώματα που την ανέβασαν σ' αυτή τη θέση. Αυτό βέβαια είναι μια άλλη ιστορία, που δεν είναι του παρόντος.

Είναι όμως, και με το παραπάνω, οι αλλαγές αυτές που έχουν σχέση με τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές και οι μαθήτριες, που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, θα πρέπει να δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις σε όλες τις τάξεις του λυκείου και σε όλα τα μαθήματα.

Το ότι το εκπαιδευτικό σύστημα, σε όλες του τις βαθμίδες, έχει από καιρό χρεωκοπήσει,

το έχουμε πεί και θα συνεχίσουμε να το λέμε, όπως και το ότι μας τραβάει μαζί του στον πάτο. Και το νέο νομοσχέδιο των εξετάσεων είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Το εκπαιδευτικό, δηλαδή οι άμεσα εμπλεκόμενοι (καθηγητές, πανεπιστημιακοί, φροντιστηριακοί, ιδιοκτήτες ιδιωτικών σχολείων, μεσάζωντες κλπ), στην προσπάθειά του να επιβιώσει ως συμπλεγμα κυκλωμάτων, βλέπει σαν τελευταία ελπίδα το να κρατηθεί γερά από το πειθαρχικό και το ιδεολογικό του κομμάτι.¹

Δεν μπορούμε να περιπτώσιοιολογούμε για κάθε μαθητή σε κάθε οικογένεια. Το σίγουρο είναι, όμως, ότι αυτές οι αλλαγές θα έχουν πολύ συγκεκριμένες συνέπειες, κυρίως για τους μαθητές, αλλά και για τις οικογένειές τους. Δεν θέλουμε να υποστηρίξουμε το προηγούμενο σύστημα εξετάσεων. Κι εκείνο καταναγκασμούς είχε και αναπαρήγαγε ιδεολογία και βλακεία.

Θέλουμε να πούμε πως, βάζοντας κανείς τόσες εξετάσεις στο λύκειο, από την αρχή του μάλιστα, είναι σαν να λέει σ' ένα δεκαπεντά-

χρονο/η «μικρέ/ή άσε τις μαλακίες και σοβαρέψου, έχεις σημαντικά πράγματα να κάνεις» ή κάτι του τύπου «θα πιεστείς λίγο, αλλά αυτό είναι για την υπόλοιπη ζωή σου», κι άλλες τέτοιες παπαριές. Πάνε οι βόλτες, πάνε οι τσακωμοί, οι φιλίες, τα - τόσο σημαντικά γι' αυτή την ηλικία - λάθη και οι έρωτες (Αν θές μπες στο facebook). Τα κεφάλια μέσα από τα δεκαπέντε. Έτσι το σχολείο γίνεται ακόμα περισσότερο μια συνεχής διαδικασία πειθάρχησης.²

Και για να το κάνει αυτό κανείς; Δε χρειάζεται μόνο πειθαρχία. Για να κάθεται κάποιος/α να διαβάσει από τα δεκαπέντε, έχοντας στο πίσω μέρος του μυαλού του/της ότι πρέπει να πετύχει, χρειάζεται και ιδεολογία με το τσουβάλι. Την ιδεολογία, βέβαια, την τρώει κι από αλλού, καλύτερα από το σχολείο. Στα media και γενικά στον κόσμο των εικόνων. Πρέπει, όμως, να πιστεύει ότι αυτό που κάνει είναι σημαντικό (νάπη και η μεταφυσική). Κι ότι, αν το πετύχει, θα είναι κι αυτός σημαντικός. Ιδεολογία με τα μπουनिया δηλαδή. Και φανταστείτε τι φρίκη μπορεί να φάει ένας δεκαοχτάχρονος/η, που για τρία χρόνια και παραπάνω

σκέφτεται την ιατρική και τελικά το συστημα αξιολόγησης του είπε ότι είναι για την ζμπονοκοπτική. Θα του έρθουν και τα τρία χρόνια, και τα σκατά που πίστευε, στο κεφάλι.

Τώρα, όσον αφορά τα κυκλώματα που λέγαμε, ο νέος αυτός νόμος φαίνεται σαν να φωνάζει «ζήτω τα φροντιστήρια», αφού κάνει μια τεράστια χάρη στους ιδιοκτήτες των φροντιστηρίων και στον πεσμένο τζίρο τους! Κι αυτό επειδή στην ουσία αναγκάζει τους μαθητές να «είναι έτοιμοι» από την πρώτη λυκείου για εξετάσεις, ή μάλλον καλύτερα, για να είναι έτοιμοι για τις εξετάσεις αυτές, θα πρέπει να έχουν «καλύψει τα κενά» τους από το γυμνάσιο. Δεν θα πρέπει, όμως, να είναι και καλοί μαθητές στην πέμπτη και έκτη (τουλάχιστον) δημοτικού; Εέ; «Αφού, Αννούλα, σε τρία χρόνια θα ξεκινήσεις τις εξετάσεις για το πανεπιστήμιο, σε την μπιμπιμπού και διάβασε για τον παπαφλέσσα».

Ο νέος νόμος, όμως, φωνάζει και «ζήτω τα ιδιωτικά σχολεία!» Τα ιδιωτικά, τα οποία άνοιξαν με το νομοσχέδιο αρσένη, που έλεγε

οτι προσμετράται ο βαθμός του σχολείου για την εισαγωγή στα πανεπιστήμια, τώρα θα τρίβουν τα χέρια τους. Γιατί, ή θα πρέπει στο δημόσιο σχολείο να κάνεις την κότα στον κύριο μαλακόπουλο, αν θές να πάρεις καλό βαθμό, ή πας στο ιδιωτικό και είσαι μια απολύτως εξασφαλισμένη - από θέμα βαθμολογίας - οικογενειακή επένδυση.

Εμείς δεν είμαστε μαθητές και δεν μπορούμε να μιλάμε ως τέτοιοι. Αλλά καταλαβαίνουμε πως, αν όχι οι ίδιοι, ποιοί μπορούν καλύτερα να μετατρέψουν το ερειπωμένο σχολείο σε χώρους και χρόνους που θα είναι υπέρ τους; Ο ετοιμοθάνατος θεσμός του σχολείου δεν αφήνει τετραγωνικό ελεύθερο για συζητήσεις, τσακωμούς και οποιαδήποτε σκέψη βρίσκεται έξω από τα τετριμένα των μαθημάτων και των εξετάσεων. Μπορεί, όμως, να γίνει πεδίο αμφισβήτησης και κριτικής από τους ίδιους τους θιγόμενους, τους μαθητές και τις μαθήτριες. Όχι για να το σώσουν, αλλά για να πάνε κόντρα στο βούλιαγμα των σχέσεων, των σκέψεων και της δημιουργικότητας αυτών

και των φίλων τους. Μερικές μαθητικές παρέες, μπορούν να μιλήσουν πιο σωστά για το σχολείο, για τα ζόρια και τις ζωές τους, και μπορούν να κάνουν περισσότερα από όσα διακηρύττουν πολλά «επαναστατικά-μαθητικά-φοιτητικά» κόμματα.

Κι όλες αυτές οι εξετάσεις και το άγχος; Είναι τελικά για να περάσει κανείς σ' ένα πανεπιστήμιο που «μας έχει αφήσει» εδώ και καιρό. Τώρα, μάλλον ξέρουμε ποιές θα είναι οι οικογένειες που θα στείλουν τα παιδιά τους φροντιστήρια και ιδιωτικά μέσα στην κρίση. Και καταλαβαίνουμε, επίσης, πως πολλοί μαθητές και μαθήτριες, μέσα στα πιο πραγματικά προβλήματα της ανεργίας και των οικονομικών δυσκολιών, θα αναγκάζονται να παρατήνουν το λύκειο ή ίσα που θα το τελειώνουν. Και μην πει κανείς πως αυτοί που είναι άξιοι και ικανοί θα πετύχουν. Γιατί τ' αποτελέσματα αυτών που βγήκαν σαν οι πιο άξιοι και οι πιο πετυχημένοι των εξετάσεων του τωρινού εκπαιδευτικού συστήματος τα βλέπουμε κάθε μέρα. Τζιμάνια...

—σχόλια

1. Γιατί με το γνωσιολογικό κομμάτι της εκπαίδευσης, το παιχνίδι είναι χαμένο από χέρι. Είναι τόσο ξεπερασμένο από την αναδιάρθρωση του καπιταλισμού και τις νέες τεχνολογίες, που μάλλον δε μπορεί να παίξει μπάλα μ' αυτό. Θεωρούμε, δηλαδή, πως το να βγεί να υποστηρίξει κανείς σήμερα ότι ο θεσμός του σχολείου είναι αυτός που μαθαίνει και παρέχει τις γνώσεις στους μαθητές είναι σαν να υποστηρίζει ότι πρέπει να μετακινούμαστε με κάρτα και άλογα.

2. Θα μπορούσε να πει κανείς πως είναι σουρρεαλιστικό το γεγονός ότι, ενώ η απομνημόνευση, σαν κεντρική λογική του εκπαιδευτικού, έχει ξεπεραστεί από ολοκληρω τον υπόλοιπο καπιταλισμό, το εκπαιδευτικό σύστημα προσπαθεί να την κρατάει ψηλά, συνεχίζοντας σήμερα, το 2012, να κρίνει ποιός είναι καλός μαθητής και ποιός όχι με την γνωστή σε όλους μας παπαγαλία. Είναι μάλλον σαν ένα χοντροκομμένο αστείο που παίζεται εις βάρος των μαθητών και εις βάρος όλων μας.

ψηφιακά βιώματα

Είμαι στο δρόμο. Κάνω αριστερό κλικ και προχωράω πιο μπροστά. Βλέπω τη διαδρομή της πορείας που θ' ακολουθήσω ήδη χαραγμένη μπροστά μου. Έτοιμη για μένα, πριν από μένα. Διαλέγω αν θέλω να στρίψω δεξιά ή αριστερά ή αν θα συνεχίσω ευθεία. Κάνω κλικ μπροστά μου. Διαλέγω να συνεχίσω ευθεία. Κάνω διπλό κλικ και ξαφνικά είμαι πιο κοντά στο κτήριο, στο αμάξι ή στον περαστικό που θέλω να δω. Έκανα ζουμ. Πλησιάσα, όπως θα λέγαμε παλιότερα. Μετακινώντας το ποντίκι πάνω ή κάτω, διαλέγω το ύψος από το οποίο θέλω να βλέπω. Έχω τη δυνατότητα αν θέλω να κοιτάω τον δρόμο κάτω από τα πόδια μου ή τον ουρανό. Ένα κλικ διαφορά είναι. Στρίβω δεξιά, κάνω ζουμ σ' ότι μ' ενδιαφέρει, το παρατηρώ και συνεχίζω. Τόσο απλά.

Με τη διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω μπορώ να «δω», να «γνωρίσω» μια πόλη στον ψηφιακό κόσμο σήμερα. Και με την ίδια ακριβώς διαδικασία μπορώ να «δω» ένα μουσείο ή ότι άλλο έχει έτοιμη την αντίστοιχη ψηφιακή εφαρμογή του. Με κλικ προχωράω, με διπλό κλικ κάνω ζουμ, με μετακίνηση του ποντικιού στρίβω, αλλάζω ώρα ή μέρος με τον ίδιο εύκολο τρόπο κλπ. Μπορεί ο δρόμος πάνω στον οποίο «κινούμαι» να είναι η Πατσίων. Μπορεί να είναι ακόμη και ο δρόμος κάτω από το σπίτι μου ή η γειτονιά μου. Μπορώ να «κινούμαι» και να «γνωρίζω» την πόλη μου.

Μόνο που η διαδικασία με την οποία γνωρίζω, και εν τέλει μπορώ να πω ότι «ξέρω», την πόλη μου ή την γειτονιά μου, δεν έχει καμία σχέση. Γνωρίζω τη γειτονιά μου σημαίνει περπατάω και φτάνω όπου θέλω, είναι ενεργητική διαδικασία, δεν έρχεται αυτό σε εμένα. Ξέρω τη γειτονιά μου σημαίνει ναι, ξέρω τους δρόμους και τις όψεις των κτηρίων αλλά ξέρω κ όλες τους τις σχέσεις. Σημαίνει διαβάζω τη γειτονιά μου με πολλούς τρόπους. Με βάση την μμωδιά των δέντρων ή τους συμπαθητικούς και αντιπαθητικούς γείτονες. Γνωρίζω τη γειτονιά μου τελικά, σημαίνει αισθάνομαι, σημαίνει βιώνω. Και είναι μια τελείως διαφορετική διαδικασία από αυτήν που περιγράφηκε πάνω γιατί η πόλη ή η γειτονιά είναι πραγματική. Και δεν ταυτίζεται με την ψηφιακή αναπαράστασή της.

Στον ψηφιακό κόσμο διάφορες λέξεις παρερμηνεύονται καθώς οι έννοιες τους αλλάζουν και καταλήγουν να σημαίνουν κάτι διαφορετικό. Οι περισσότερες (αν όχι όλες) λέξεις που χρησιμοποιούμε είναι φορτισμένες με κοινωνικές σχέσεις, και με την κοινωνική εμπειρία του καθενός. Και κάποιες φορές σημαίνουν κάτι διαφορετικό για τον καθένα μας. Η ψηφιακή πραγματικότητα τώρα, σε πολλές περιπτώσεις παίρνει αυτές τις λέξεις και αλλάζει τις έννοιες τους. Στη συνέχεια τις επαναχρησιμοποιεί και, με άλλο περιεχόμενο πια, τις πλασάρει για δικές της. Είχαμε μιλήσει και παλιότερα για την ψηφιοποίηση της μνήμης, για τα ψηφιακά μέσα που μπορούν να «θυμούνται» για εμάς. Και στα πλαίσια αυτής της αλλαγής της «θέσης» που εδράζεται η μνήμη, η έννοια της «μνήμης» και του «θυμάμα» άλλαξε. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και τώρα με την έννοια της λέξης «γνωρίζω / ξέρω».

Η λέξη «ξέρω» μπορεί να είναι η ίδια, αλλά η εμπειρία που αυτή μεταφέρει είναι τελείως διαφορετική. Αυτό το «ξέρω» είναι το ίδιο με το «ξέρω» το ψηφιακό περιβάλλον ενός video game. Δεν το γνωρίζω, απλά το βλέπω. Και στην περίπτωση των ψηφιακών αναπαραστάσεων δεν ξέρουμε κάτι, απλά το βλέπουμε. Στον κόσμο των εικόνων όμως το «βλέπω» με το «ξέρω» έχουν καταλήξει σχεδόν ταυτόσημα. Γιατί γνωρίζω κάτι πραγματικά συμμετέχω σ' αυτό, δρω ενεργητικά, δεν κοιτάζω απλά. Γνωρίζω σημαίνει βιώνω. Και βιώνω σημαίνει και βλέπω και ακούω και μυρίζω και πιάνω. Το πραγματικό «γνωρίζω» είναι ένα σύνολο διαδικασιών και πρακτικών. Όχι μόνο της όρασης ή του παθητικού κλικ.

Όλα αυτά τα «γνωρίζω» του ψηφιακού κόσμου, θα μπορούσαμε να τα αποκαλέσουμε «ψηφιακά βιώματα». Το πραγματικό «γνωρίζω» όμως, μπορεί να κρύβει μέσα του και πόνο, μπορεί να κρύβει μέσα του και φόβο. Μα πάνω απ' όλα αυτό που σίγουρα κρύβει είναι κόπο. Κόπο και χρόνο. Γιατί για να γνωρίσουμε κάτι πραγματικά πρέπει να του αφιερώσουμε χρόνο. Και συνεπώς και ενέργεια. Σε μια εποχή όμως που η κοινωνικές τάσεις προτάσσουν το εύκολο, κατά πόσο είμαστε πραγματικά διατεθειμένοι να «σπαταλήσουμε» χρόνο και ενέργεια για να γνωρίσουμε κάτι πραγματικά; Και όταν περνάμε τον περισσότερο χρόνο της ημέρας μας «γνωρίζοντας» ψηφιακά, είμαστε πραγματικά σε θέση να ξεχωρίσουμε τα ψηφιακά βιώματα από τα πραγματικά, σε βάθος χρόνου; Γιατί οι ψηφιακές αναπαραστάσεις είναι πολύ πιο «εντυπωσιακές» στο μάτι μας από την πραγματικότητα. Και η ευκολία στην παθητική «λήψη» εικόνων, μπορεί να καταστήσει την πραγματική ζωή απλά βαρετή.

Όλα αυτά τα «γνωρίζω» του ψηφιακού κόσμου μπορεί να φαντάζουν τρομακτικά όπως τα περιγράψαμε, αλλά μπορούν να είναι έτσι μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις. Αν εμείς οι ίδιοι είμαστε σε θέση να ξεχωρίσουμε κάθε στιγμή τι γνωρίζουμε πραγματικά και τι απλώς βλέπουμε, μπορούμε να αντιληφθούμε την διαφορά της βιωμένης εμπειρίας από την επιπρόσθετη πληροφορία. Γιατί το πρόβλημα δεν είναι στο μέσο, αλλά στη χρήση που του κάνουμε. Και όσο πιο πολύ γνωρίζουμε πράγματα ή καταστάσεις πραγματικά και όχι ιδωμένα αποκλειστικά μέσα από το εξιδανικευμένο ψηφιακό περιβάλλον, όσο πιο πολλές βιωμένες εμπειρίες κουβαλάμε, τόσο καλύτερα θα μπορούμε να ανταπεξέλθουμε στην πραγματικότητα γύρω μας.

Ανώνυμοι Θεαματικοί

New kid on the block στο hall of fame των «κινημάτων» του ίντερνετ (για να μιλήσουμε και στη γλώσσα τους). Και αυτή τη φορά προσφέρεται και σε θεαματικό πακέτο. Με τη μάσκα του V για λόγγο και ένα σλόγκαν βγαλμένο σαν από τρέιλερ ταινίας χολυγουντιανής. Και το όνομα αυτών; Anonymous, που είναι - για όσους δεν το ξέρουν - η default επιλογή υπογραφής στα διάφορα φόρουμ.

Από αυτά που είναι γνωστά σε σχέση με τη δράση τους και τη σύνθεση αυτής της ομάδας, και φυσικά και από αυτά που έχουμε καταλάβει και εμείς οι αδαείς, παραβλέποντας και τα θεαματικά στοιχεία με τα οποία έχουν (επίτηδες;) περιβληθεί, υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά αυτών των υποκειμένων για το τί πιστεύουν - οι ίδιοι και οι υπόλοιποι - σε σχέση με αυτά που κάνουν που μας προβλημάτισαν. Αν και το να μιλάς για εικονικά πράγματα τους δίνει μια πραγματική διάσταση, η οποία αντικειμενικά τους λείπει, γενικά μιλώντας το όριο του τί είναι και τί δεν είναι πραγματικό τείνει να έχει μεταφερθεί προς την εικονικότητα του διαδικτύου και των υπολογιστών, που (θέλουν να) διαμεσολαβούν όλο και πιο καθολικά μεγάλο πλέγμα των κοινωνικών σχέσεων.

Αρχικά, η μάσκα σαν το σύμβολο που αντιπροσωπεύει και ομογενοποιεί όλους αυτούς τους anonymous. Είναι γνωστό το ότι η μάσκα αυτή αντιπροσωπεύει τον Γκάι Φοξ και χρησιμοποιείται στο αντίστοιχο κόμικ και στην ταινία ως το προσωπαίο ενός τιμωρού, που σκοπό έχει να αντιτεθεί και να κινητοποιήσει τις μάζες απέναντι σε μια δικτατορία που έχει επιβληθεί στην αγγλία. Έχει σημασία άραγε το ποιός ήταν ο Γκάι Φοξ στην πραγματικότητα; Ο Γκάι Φοξ, λοιπόν, ήταν ένας καθολικός που αντιτέθηκε στην επικράτηση του προτεσταντισμού στην Αγγλία το 16ο αι. και αποφάσισε ότι ο τρόπος να δείξει αυτή του την αντίθεση ήταν το να βάλει βόμβα στην τότε βουλή των λόρδων. Η βιομηχανία της διασκέδασης, λοιπόν, που ως γνωστόν αξιοποιεί εμπορικά οτιδήποτε αντιαυταρχικό, πήρε αυτό το σύμβολο της μάσκας και την τελική πράξη της ανατίναξης του κοινοβουλίου, άλλαξε την ιδεολογία που αντιπροσώπευε αυτός που εικονίζεται στη μάσκα και το έφερε στα μέτρα της εποχής, με αποτέλεσμα τελικά τη δημιουργία της γνωστής σε όλους ταινίας V for Vendetta. Και με αυτό τον τρόπο, διαστρεβλώνοντας τις ιδέες, έχουν φτάσει σήμερα διάφοροι να δοξάζουν το πρόσωπο ενός καθολικού. Γιατί η ιδέα που κρύβεται πίσω από το σύμβολο είναι μηδαμινής σημασίας μπροστά στο σύμβολο αυτό καθ'εαυτό, το οποίο αρκεί όλοι να φο-

ρέσουμε στο άμεσο μέλλον για να αντιτεθούμε σε κάθε τι "αυταρχικό", που όμως δεν ορίζεται και επακριβώς. Ας μην ξεχνάμε και το τέλος της ταινίας, όπου η ορδή των μασκαράδων κερδίζει - λόγω μεγέθους φυσικά - τον αγώνα απέναντι στην εξουσία. (για περισσότερα βλ. Sara-jeno Μαρτίου).

Δεύτερο στοιχείο είναι το μότο του τέλους των βίντεο που δημιουργούν οι anonymous για να προωθήσουν τις ιδέες τους στα εκάστοτε πεσίματά τους. "Είμαστε οι Anonymous. Είμαστε λεγεώνα. Δεν συγχωρούμε, δεν ξεχνάμε. Να μας περιμένετε." Και αυτή η επική μουσική που το συνοδεύει. Ατάκα χωρίς νόημα, που όμως θα πρέπει να υπονοεί τα πάντα, έτσι ώστε η πρόκληση συναισθημάτων δέους (σαν καλό τρέιλερ) να ομογενοποιεί (όπως και η μάσκα άλλωστε) και να μαζικοποιεί το πλήθος, που έτσι ενοποιείται με την τελική ατάκα και σε καμιά περίπτωση με τις φράσεις και στο κείμενο που έχει προηγηθεί. Το τρέιλερ - βίντεο - μανιφέστο - προκήρυξη πιο πολύ ψάχνει για οπαδούς που θα κάνουν like παρά οτιδήποτε άλλο.

Και τέλος το όνομα. Anonymous. Η default ανωνυμία του διαδικτύου δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να μεταβάλλουν το κατά πως αυτοί επιθυμούν να είναι η ταυτότητά τους, ανάλογα με το φόρουμ, το συνομιλητή και τη διάθεση της στιγμής. Η ανωνυμία προσφέρει κάλυψη και ασφάλεια, και ειδικά στο συγκεκριμένο μέσο, που συνοδεύεται με παντελή άγνοια σε σχέση με οτιδήποτε ορίζει τα υποκείμενα. Στο σαμποτάζ, λοιπόν, στο οποίο η ανωνυμία είναι απαραίτητη, το καταλληλότερο προφίλ που παραπέμπει σε αυτήν και την ενισχύει είναι ακριβώς αυτό. Το anonymous. Οι άνθρωποι της δύσης λοιπόν, ως καλά εξοικειωμένοι με την ευκολία του υπολογιστή, του διαδικτύου και της ανωνυμίας ή της μη ανάληψης ευθυνών, δελεάζονται από το προφίλ αυτό και μαζικοποιούνται γύρω του. Γιατί, όταν η αντιπαράθεση δεν στοιχίζει τίποτα, είναι πάντα πιο προσφιλής.

Πέρα από τα φαινομενικά αυτά στοιχεία της ομάδας των anonymous, υπάρχουν βέβαια και οι σκοποί, οι στόχοι της συνεχιζόμενης δράσης τους. Στη δημιουργία τους πρωτοστάτησαν ομάδες χάκερς, αλλά ο απώτερος σκοπός ήταν η συγκέντρωση πλήθους για μαζικά πεσίματα σε ιστοσελίδες σαν μια μορφή διαμαρτυρίας. Γενικότερα, παρουσιάζονται αντιτιθέμενοι σε οτιδήποτε και οποιονδήποτε εμποδίζει την ελεύθερη διακίνηση πληροφορίας μέσω του ίντερνετ και έχουν μια συνεχή παρουσία, με μεταβαλλόμενους τακτικά στόχους, από το 2003 και έπειτα. Κοι-

τώντας αναδρομικά το πώς εμφανίστηκαν, οι διάφορες δράσεις ενάντια σε φορείς του αμερικανικού κράτους (και όχι μόνο), σε σχέση με την αντίθεση τους στο νόμο για τα πνευματικά δικαιώματα στο διαδίκτυο, ήταν το τελευταίο τους - και με mediακή κάλυψη - κατόρθωμα. Επίσης, μνημονεύεται σαν σημαντικό γεγονός και το πέσιμο στις ιστοσελίδες της mastercard, paypal κλπ. Αυτό έγινε με αφορμή τη διακοπή παροχής δυνατότητας στους πελάτες των εταιριών αυτών να χρηματοδοτούν το wikileaks μέσω των ιστοσελίδων τους, σε συνεργασία βέβαια με το αμερικανικό κράτος, σε σχέση με τις διαρροές εμπιστευτικών εγγράφων του που δημοσιεύτηκαν εκεί. Πολλά, λοιπόν, από τα πραγματοποιημένα σαμποτάζ τους στοχεύουν σε σελίδες τέτοιων οργανισμών. Αλλά όχι όλα. Ιδιαίτερα από το 2007 και έπειτα οι στόχοι γίνονται πια πολιτικοί και ο λόγος τους αποκτά χαρακτήρα μανιφέστου.

Όλα αυτά που περιγράψαμε παραπάνω αποτελούν την "επένδυση" της ομάδας. Αλλά στοιχεία που τη χαρακτηρίζουν, όπως η ανωνυμία και η μετατροπή του στόχου σε αυτοσκοπό, είναι σημεία των καιρών και εντοπίζονται σε διάφορες κοινωνικές διαδικασίες και σχέσεις, αν και εδώ έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Επειδή τώρα αυτά τα στοιχεία επενδύονται και με μια πολιτική χροιά, δηλαδή το ότι κάποιιοι οργανώνονται για να κάνουν κάτι είναι σημαντικό, μπορούμε επομένως να τα εντοπίσουμε και να τα κριτικάρουμε, σε σχέση και με τις μορφές και με τα περιεχόμενα τους.

Η ανωνυμία είναι βασικό συστατικό της ομάδας αυτής και προωθείται σε πολύ μεγάλο βαθμό και από το ίδιο το μέσο - το ίντερνετ. Όταν μιλάμε, δηλαδή, για τους ανωνυμους, μιλάμε για μια οργάνωση ανοιχτή προς όλο τον κόσμο που θεωρεί τον εαυτό του ανωνυμους. Και όχι ως πολιτική δράση ανωνυμους, αλλά ως προς το πώς υπογράφει ο καθένας στα φόρουμ στα οποία συνδιαλέγεται. Όλοι, λοιπόν, αυτοί οι ανώνυμοι "συναντιούνται" στο ίντερνετ, στο οποίο η παραπλάνηση, οι πολλαπλές ταυτότητες - ιδεολογικές, φυσικές κλπ - είναι καθημερινό φαινόμενο. Δομούν μια ομάδα βάσει υπογραφής στις συνομιλίες και όχι βάσει κοινών στόχων και ιδεών, και συνεπώς δεν αντιπροσωπεύουν τίποτα παραπάνω από την ανωνυμία τους. Όταν, όμως, συμβαίνει αυτό, όταν τα μέλη της ίδιας της ομάδας δεν ξέρουν ποια είναι τα άλλα μέλη της, ποιοι μπαίνουν, ποιοι φεύγουν και τι αυτοί υποστηρίζουν, το πράγμα αρχίζει κάπως να ξεφεύγει από την έννοια της πολιτικής - ακόμα και της ακτιβιστικής - ομάδας και να πηγαίνει προς τον ίντερνετικο «χουλιγκανισμό». Το γεγονός, δηλαδή, ότι ο καθένας μπορεί να είναι μέλος της ομάδας οδηγεί σε αντιτιθέμενους, κάθε φορά διαφορετικούς στόχους, σκοπούς και ιδεολογίες που οδη-

γούν τελικά στη διάβρωση της ομάδας. Αυτό γίνεται εμφανές και έμπρακτα, μέσα από τη σπασμωδικότητα των δράσεων της. Η σύνθεση αυτή οδηγεί, λοιπόν, σε μια ειρηνική πολιτική δράση, μη σταθερή, μη συγκεκριμένη και συνεπώς πολύ αναξιόπιστη.

Πέρα από τα προβλήματα, όμως, που δημιουργούνται στο εσωτερικό και στη δομή της ομάδας, η ανωνυμία και η ευκολία που αυτή προσφέρει στην ενασχόληση του καθενός με τους ανωνυμους, οδηγεί και σε βαθύτερα προβλήματα, που έχουν να κάνουν και με τους ίδιους τους στόχους τους και την πολιτική τους υπόσταση. Όταν η ιδεολογία και οι κοινωνικο-πολιτικές πεποιθήσεις διαφέρουν από άτομο σε άτομο μέσα στην ίδια ομάδα, τότε το μοναδικό που έχει μείνει να ενώνει τα μέλη της είναι ο ίδιος ο στόχος. Έχουμε, λοιπόν, τη μετατροπή του στόχου σε αυτοσκοπό. Και αυτό είναι κάτι που θυμίζει πάρα πολύ τον προκάτοχο της δόξας σαν ίντερνετικό κίνημα, τουλάχιστον για τα ελληνικά δεδομένα, τους αγανακτισμένους. Όπως μέσα στους αγανακτισμένους βλέπαμε αφεντικά και εργάτες να διαδηλώνουν χωρίς πρόβλημα στον ίδιο χώρο, γιατί ο στόχος τους να διαλυθεί η κυβέρνηση ήταν ο ίδιος, έτσι ακριβώς και με τους ανωνυμους. Η δύναμη, δηλαδή, πηγάζει από το πλήθος. Όχι από τους δεσμούς και τις σχέσεις που προσφέρει η κοινή ιδέα. Μπερδέυονται, λοιπόν, ιδεολογικά σαν ομάδα. Χρησιμοποιούν σύμβολα που τους έχει προσδωθεί αναρχική υπόσταση, λόγο που θυμίζει λίγο τους αγανακτισμένους, και δομή που χωράει τους φασίστες, τους μπάτσους και οποιονδήποτε άλλο θέλει να παρεισφρείσει. Στη συνέντευξη, μάλιστα, που έδωσαν στο έθνος δήλωσαν και ότι ότι η αστυνομία θα έπρεπε να κυνηγάει τους κουκουλοφόρους και όχι εμάς που είμαστε ελληνόπουλα, μεγαλωμένα με γαλλικά και πιάνο. Βέβαια, στο πέσιμο στο υπ.δικαιοσύνης είχαν και ένα βίντεο αφιέρωμα στο δεκέμβρη.

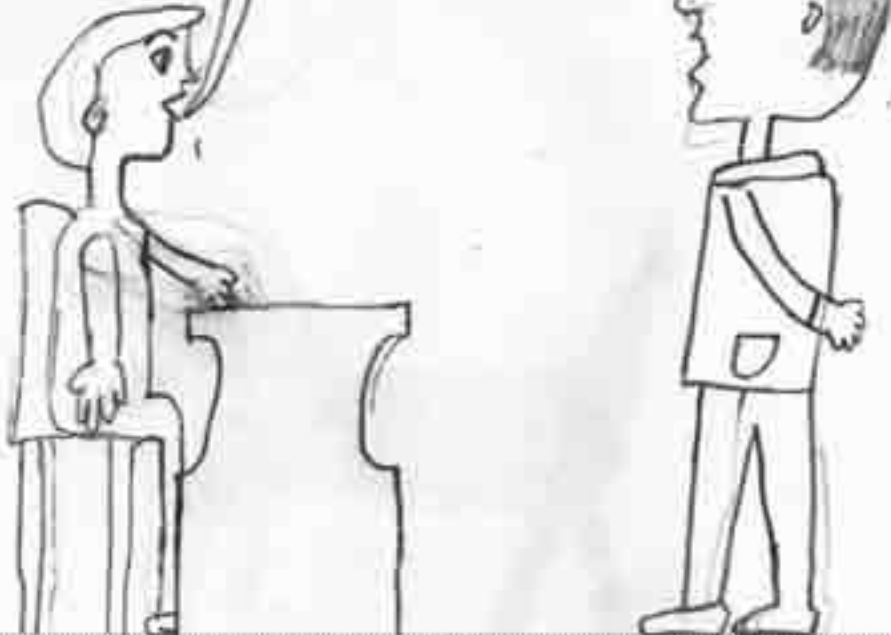
Μόδα λοιπόν τα κινήματα του ίντερνετ. Μετά τους αγανακτισμένους και το promotion που τους έκαναν τα μμε, έχουμε τώρα καινούριο θέμα. Και προβάλλεται από παντού. Συνεντεύξεις σε εφημερίδες, στις ειδήσεις, σε εκπομπές και φυσικά στο διαδίκτυο ως ο νέος τρόπος αντίδρασης. Και δε λέμε. Καλό το σαμποτάζ. Καλή και η χρησιμοποίηση του μέσου ανταγωνιστικά. Αλλά σε τέτοιες περιόδους, όπου οι περιφράξεις πολλαπλασιάζονται και οι νόμοι για τα πνευματικά δικαιώματα όντως δημιουργούν προβλήματα με διαστάσεις πολύ μεγαλύτερες από τις προφανείς, μήπως το θέαμα και η μόδα οδηγούν σε αποπροσανατολισμό από το πρόβλημα; Μήπως τελικά η λύση δεν βρίσκεται στο μέσο και στην τυφλή προσήλωσή στο στόχο, αλλά στις σχέσεις και στη συνδιαμόρφωση ιδεών που μπορούν να το υποβοηθήσουν;

ψηφιακοί ιθαγενείς,

ψηφιακοί μετανάστες

(πρώτο μέρος)

Ξένη δασκαλε, σίπα
δασκαλε ν' ακούσου-
με το πουλά

Είναι ενδιαφέρον να βρούμε (σα συνέλευση του game over) γνώμες και αναλύσεις "απ' τα ξένα" που φωτίζουν την σημασία της αναλυτικής / πολιτικής έρευνας και δράσης που είναι ένα απ' τα βασικά περιεχόμενά μας. Η ελληνική κοινωνία, σαν αφηρημένο σύνολο, και το ελληνικό φοιτητριάτο, σαν εξίσου αφηρημένο υποσύνολο, μπορεί να θεωρούν υφ' τις απόψεις που επεξεργαζόμαστε και παρουσιάζουμε, σε σχέση με τις πραγματικές αιτίες της "εκπαιδευτικής κατάρρευσης"... Και, "ξαφνικά", ανακαλύπτει κανείς έναν παρεμφερή "προβληματισμό", όχι απ' τις τάξεις του κινήματος, αλλά εκ μέρους κάποιων καθεστωτικών, στον ένα ή στον άλλο βαθμό. Τι να κάνουμε τότε;

Θα κάνουμε κάτι απλό. Θα παρουσιάσουμε (προσθέτοντας, με την μορφή σχολίου τη δική μας γνώμη ως τώρα) μια τέτοια άποψη, "απ' έξω". Γιατί δεν είναι η συνέλευση του game over οι "εξωγήινοι" - αλλά (οι πολύ περισσότεροι, το παραδεχόμαστε) που βολεύονται με το να μην καταλαβαίνουμε.

Το κείμενο που ακολουθεί (σε δύο δόσεις, σ' αυτό και στο επόμενο τεύχος) γράφτηκε πριν ... λίγο περισσότερο από 10 χρόνια. Στις ηπα βέβαια, όπου χωρίς να είναι απαραίτητο οι εξελίξεις στο θέμα μας να προπορεύονται μια δεκαετία, απλά ίσως υπάρχουν πιο παρατηρητικοί καθεστωτικοί σε σχέση με τα μέρη. Συγγραφέας είναι ο Marc Prensky...¹

Να λοιπόν τι έλεγε ένας αμερικάνος εκπαιδευτικός τον Οκτώβρη του 2001 κάτω απ' τον τίτλο digital natives, digital immigrants:

Με εντυπωσιάζει το πώς, μέσα στον θόρυβο και στις συζητήσεις για την παρακμή της εκπαίδευσης στις ΗΠΑ, αγνοούμε τις πιο βασικές απ' τις αιτίες της. Οι μαθητές μας έχουν αλλάξει ριζικά. Οι σημερινοί μαθητές δεν είναι πια το είδος των ανθρώπων για τους οποίους σχεδιάστηκε κάποτε το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Οι σημερινοί μαθητές και φοιτητές δεν έχουν αλλάξει απλά σαν ποσότητα σε σχέση με τον παρελθόν, ούτε απλά έχουν αλλάξει την αργκώ τους, τα ρούχα τους, το στυλ τους, όπως έτσι κι αλλιώς συνέβαινε με τις τελευταίες γενιές. Αυτό που συμβαίνει είναι μια πραγματικά μεγάλη ασυνέχεια. Κάποιος θα μπορούσε να μιλήσει για "μοναδική ιδιομορφία" ("singularity"²) - ένα γεγονός που αλλάζει τα πράγματα τόσο ριζικά ώστε δεν υπάρχει περίπτωση επιστροφής στο παρελθόν. Αυτή η - ασ την πούμε έτσι - "μοναδική ιδιομορφία" είναι η καθιέρωση και πλατιά διασπορά της ψηφιακής τεχνολογίας τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα.

Οι σημερινοί φοιτητές μας, για παράδειγμα, αντιπροσωπεύουν την πρώτη γενιά που μεγάλωσε μέσα σ' αυτές τις νέες τεχνολογίες. Έχουν περάσει όλη τους τη ζωή κυκλωμένοι από (και χρησιμοποιώντας) υπολογιστές, βίντεο παιχνίδια, συσκευές ψηφιακής μουσικής, βιντεοκάμερες, κινητά τηλέφωνα, κι όλα τα υπόλοιπα παιχνίδια και εργαλεία της ψηφιακής εποχής. Ο μέσος σημερινός απόφοιτος κολλεγίου έχει περάσει στην ως τώρα ζωή του λιγότερες από 5.000 ώρες διαβάζοντας, αλλά πάνω από 10.000 ώρες παίζοντας video games (κι αν μην προσθέσουμε τις 20.000 τηλεθέασης). Τα παιχνίδια στους υπολογιστές, τα email, το internet, τα κινητά τηλέφωνα, και τα μηνύματα από απόσταση είναι δομικά στοιχεία της ζωής τους.

Είναι λοιπόν σαφές ότι, σαν αποτέλεσμα αυτού του πανταχού παρόντος περιβάλλοντος και της γενικευμένης αλληλεπίδρασής τους μ' αυτό, οι σημερινοί φοιτητές σκέφτονται και επεξεργάζονται την πληροφορία με ριζικά διαφορετικό τρόπο σε σχέση με τις προηγούμενες ανάλογες γενιές. Αυτές οι διαφορές πηγάζουν πολύ μακρύτερα και πολύ βαθύτερα απ' όσο υποψιάζονται ή καταλαβαίνουν οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί. "Διαφορετικά είδη εμπειρίας οδηγούν σε διαφορετικές δομές του εγκεφάλου" λέει ο dr. Bruce D. Berry, του Baylor College Ιατρικής. Όπως θα δούμε με άλλη ευκαιρία, είναι αρκετά πιθανό ότι οι εγκεφαλοι των φοιτητών μας έχουν αλλάξει - και είναι διαφορετικοί απ' τους δικούς μας - σα συνέπεια του τρόπου με τον οποίο έχουν μεγαλώσει. Όμως άσχετα, τελικά, με το εάν κάτι τέτοιο είναι πράγματι αληθινό, μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι οι δικοί τους τρόποι κατανόησης έχουν αλλάξει. Είναι διαφορετικοί. Θα μιλήσω γι' αυτό στη συνέχεια.

Πως θα ονομάζαμε αυτούς του "καινούργιους" φοιτητές; Κάποιοι αναφέρονται σ' αυτούς σαν N-gen (απ' το Net) ή σαν D-gen (απ' το digital). Αλλά ο πιο χρήσιμος προσδιορισμός που έχω πετύχει ως σήμερα είναι αυτός των Ψηφιακών Ιθαγενών. Οι σημερινοί φοιτητές μας είναι όλοι "ντόπιοι ομιλητές" της ψηφιακής γλώσσας των υπολογιστών, των video games και του ίντερνετ.

Οπότε τι είμαστε εμείς οι υπόλοιποι; Όσοι από εμάς δεν γεννήθηκαν στον ψηφιακό κόσμο αλλά, σε κάποιο μεταγενέστερο σημείο της ζωής τους, εντυπωσιάστηκαν απ' αυτόν και υιοθέτησαν αρκετά ή πολλά στοιχεία των νέων τεχνολογιών είναι, και πάντα θα εννοούνται έτσι, Ψηφιακοί Μετανάστες.

Η σημασία αυτής της διάκρισης είναι η εξής: καθώς οι Ψηφιακοί Μετανάστες μαθαίνουν - όπως άλλωστε κάνουν όλοι οι μετανάστες, άλλοι καλύτερα κι άλλοι λιγότερο καλά - να προσαρμόζονται στο (νέο) περιβάλλον τους, πάντα αναφέρονται σε κάποιο βαθμό, στις "ρίζες" τους: που σημαίνει στο βιωμένο παρελθόν τους. Η "προφορά του ψηφιακού μετανάστη" μπορεί να φανεί σε απλά πράγματα, όπως για παράδειγμα στο να ψάχνει κανείς στο internet για πληροφορίες σαν δεύτερη και όχι σαν πρώτη επιλογή¹ ή, το να διαβάζει το manual ενός προγράμματος υπολογιστή παρά να αναγνωρίζει ότι το πρόγραμμα το ίδιο θα τον διδάξει πως να το χρησιμοποιεί. Οι σημερινοί πιο μεγάλοι στην ηλικία "κοινωνικοποιήθηκαν" διαφορετικά απ' ότι τα παιδιά τους, και τώρα βρίσκονται στη διαδικασία να μάθουν μια καινούργια γλώσσα. Όμως μια γλώσσα που μαθαίνεται αργότερα στη ζωή κάποιου (αυτό λένε οι επιστήμονες) εγκαθίσταται σε διαφορετικό σημείο του εγκεφάλου, σε σχέση με την μητρική.

Υπάρχουν εκατοντάδες παραδείγματα της "ξενικής προφοράς" του ψηφιακού μετανάστη. Σ' αυτά περιλαμβάνονται το να τυπώνεις το mail σου (ή να ζητάς απ' την γραμματέα σου να στο τυπώσει...) το να τυπώνεις ένα έγγραφο απ' τον υπολογιστή σου προκειμένου να του κάνεις επιμέλεια αντί να το κάνεις στην οθόνη² ή το να φωνάζεις κάποιους να έρθουν αυτοπροσώπως στο γραφείο σου για να δείτε μαζί ένα ενδιαφέρον site αντί να τους στείλεις ηλεκτρονικά το URL. Είμαι σίγουρος ότι ο καθένας μπορεί να βρει αρκετά δικά του παρόμοια παραδείγματα, χωρίς μεγάλη προσπάθεια. Το δικό μου πιο αγαπημένο παράδειγμα είναι το τηλεφώνημα με την ερώτηση "έλαβες το email μου;". Όσοι από εμάς είμαστε Ψηφιακοί Μετανάστες μπορούμε (και θα έπρεπε) να γελάμε με την πάρτη μας και με την "προφορά" μας.

Μόνο που το θέμα δεν είναι καθόλου για γέλια. Είναι πολύ σοβαρό, γιατί εάν επρόκειτο να μιλήσουμε για "ένα πρόβλημα", το μεγαλύτερο τέτοιο

που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση σήμερα είναι ότι οι καθοδηγητές της, που είναι Ψηφιακοί Μετανάστες και μιλάνε σαν "μητρική" τους μια γλώσσα ξεπερασμένη (την γλώσσα της προ-ψηφιακής εποχής), προσπαθούν να διδάξουν έναν πληθυσμό νέων που μιλάει μια εντελώς διαφορετική γλώσσα.

Κι αυτό οι Ψηφιακοί Ιθαγενείς το καταλαβαίνουν πολύ εύκολα - το σχολείο μοιάζει όλο και συχνότερα σαν ένα μέρος όπου κουβαλήσαμε διάφορους αμόρφωτους ξένους, με βαριά προφορά, να διδάξουν. Οι Ιθαγενείς δεν μπορούν να καταλάβουν καν τι λένε οι Μετανάστες. Τι στην ευχή σημαίνει, τέλος πάντων, "πάρε έναν αριθμό στο τηλέφωνο";

Μιας και αυτό το ζήτημα αφορά μια ριζοσπαστική αλλαγή, επιτρέψτε μου να τονίσω μερικές απ' τις πλευρές του. Οι Ψηφιακοί Ιθαγενείς έχουν συνηθίσει να λαμβάνουν τις πληροφορίες με μεγάλη ταχύτητα. Τους αρέσουν οι παράλληλες διαδικασίες και η πολλαπλότητα ενεργειών και καθηκόντων. Προτιμούν να ασχολούνται με τις εικόνες πριν απ' το κείμενο παρά το ανάποδο. Προτιμούν την τυχαία πρόσβαση (όπως το hypertext). Λειτουργούν καλύτερα όταν είναι δικτυωμένοι. Γουστάρουν την άμεση ικανοποίηση και τις συχνές επιβεβαιώσεις. Προτιμούν τα παιχνίδια απ' την "σοβαρή" δουλειά. (Μήπως κάτι απ' τα προηγούμενα σας φαίνεται οικείο;)

Αλλά οι Ψηφιακοί Μετανάστες δείχνουν ελάχιστη εκτίμηση γι' αυτές τις νέες δεξιότητες που έχουν αποκτήσει οι Ιθαγενείς, κι έχουν τελειοποιήσει μέσα από πολλών χρόνων εξάσκηση και διάδραση. Αυτές οι ικανότητες είναι εντελώς ξένες για τους Μετανάστες, που εκπαιδεύτηκαν οι ίδιοι - κι έτσι διδάσκουν - αργά, βήμα - βήμα, σ' ένα πράγμα κάθε φορά, ατομικά, και - πάνω απ' όλα - με σοβαρότητα. "Οι φοιτητές μου απλά δεν όπως έκαναν άλλοτε" γκρινιάζουν οι εκπαιδευτικοί Ψηφιακοί Μετανάστες. Δεν μπορώ να τους ή να τους Δεν δείχνουν καμία διάθεση για ή για (Συμπληρώστε τα κενά, υπάρχει μια μεγάλη γκάμα επιλογών).

Αν και αυτό το απόσπασμα είναι μόνο το μισό του προβληματισμού του αμερικάνου πανεπιστημιακού (το δεύτερο στο επόμενο μέρος της αναφοράς μας), έχει καταστρώσει κιόλας την αναγνώριση του προβλήματος. Και, πρέπει να το παραδεχτούμε, κατ' αρχήν δεν έχει άδικο. Έχει ενδιαφέρον, επιπλέον, ότι οι "ψηφιακοί ιθαγενείς" και οι "ψηφιακοί μετανάστες" δεν κατάγονται από διαφορετικά μέρη του κόσμου. Κατάγονται, όμως, από διαφορετικές φάσεις της καπιταλιστικής ανάπτυξης! Όμως ναι, είναι αλήθεια, οι νέες τεχνολογίες (πληροφορική, ψηφιακές επικοινωνίες, διαδίκτυο) έχουν δημιουργήσει κιόλας τον δικό τους ασαφή μεν αλλά διακριτό χωροχρόνο. Έτσι ώστε "μια γενιά πριν" (αυτή που προσπαθεί να κάνει λειτουργικό το παλιό εκπαιδευτικό σύστημα) και "μια γενιά μετά" (εκείνη που δεν το έχει καμία ανάγκη αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα έτσι όπως είναι, πλην όμως το υφίσταται) είναι δυο κόσμοι σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους.

Βέβαια - κι αυτό είναι ένα σημαντικό μέρος της ερευνητικής / αναλυτικής δουλειάς μας σα συνέλευση του game over - το να διακρίνει κανείς αυτή την σε εξέλιξη (αλλά πολύ μεγάλη) αλλαγή μαθησιακού μοντέλου και τρόπων εννόησης της "γνώσης" και της "πραγματικότητας", είναι μεν μια κρίσιμη αφητηρία, αλλά όχι ολόκληρη η κατανόηση εκείνου που συμβαίνει. Πρακτικά και θεωρητικά μάλιστα κανένα απ' τα δύο μέρη, ούτε οι "ψηφιακοί ιθαγενείς" ούτε οι "ψηφιακοί μετανάστες" φαίνεται να καταλαβαίνουν αυτό που (τους) συμβαίνει. Οι πρώτοι επειδή θεωρούν εντελώς "φυσική" την ψηφιακή πραγματικότητα² οπότε δεν αναρωτιούνται καθόλου τι συνεπάγεται αυτή για τις ζωές τους. Οι δεύτεροι, επειδή μπορούν να εκδηλώνουν συναισθηματικές αντιδράσεις του ενός ή του άλλου είδους απέναντι στον ψηφιακό κόσμο, αλλά οπωσδήποτε τον αντιμετωπίζουν σαν κάτι "ξένο" - συχνά μάλιστα σαν κάτι "εχθρικό" ή "επικίνδυνο".

Κι αυτή η διπλή άγνοια είναι επίσης ουσιαστικό μέρος της καθολικής παρακμής του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος. Με τρόπους (και για λόγους) που αξίζουν και εντοπισμό και ανάλυση, ισχύει κι εδώ η γνωστή κουβέντα του Γκράμσι: το παλιό έχει πεθάνει, το καινούργιο δεν έχει γεννηθεί ακόμα³ ενδιάμεσα εκδηλώνονται νοσηρά φαινόμενα...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Ο νεοϋορκέζος εκπαιδευτικός Marc Prensky, 65 χρονών σήμερα, έχει δουλέψει σε διάφορα πόστα σχετικά με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, την εκπαίδευση, τον σχεδιασμό της στρατηγικής επιχειρήσεων, και το αμερικανικό χρηματιστήριο. Έγινε ευρύτερα γνωστός το 2001 όταν με το άρθρο που αναδημοσιεύουμε εδώ καθιέρωσε τις έννοιες "ψηφιακός ιθαγενής" και "ψηφιακός μετανάστης".

² Singularity είναι κατ' αρχήν ένας τεχνικός όρος της φυσικής, και αφορά την ασυνέχεια που μπορεί να εμφανιστεί σ' ένα κατά τα άλλα ομοιογενές πεδίο, ένα είδος «διαφορετικής κατάστασης» όπου δεν ισχύουν οι συνηθισμένοι νόμοι. Με το ίδιο όνομα ωστόσο, και σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες, έχει δημιουργηθεί εδώ και πολλά χρόνια στις ηπα και αλλού μια σύμπραξη τεχνολόγων, νεοφουτουριστών, κοινωνιολόγων και επιχειρηματιών, που ασχολούνται με τον «μελλοντικό κόσμο», όπου οι νέες τεχνολογίες θα έχουν μεταμορφώσει τα πάντα...

Κόβει πολύ προσεκτικά στην πριονοκορδέλα. Προωθεί το ξύλο πιέζοντας όσο χρειάζεται για να μην καταστρέψει το μηχανήμα ή τα χέρια της. Το μέταλλο δεν ασειεύεται με τα δάχτυλα. Από τη μυρωδιά της κοπής επαληθεύει αυτό που ήδη ξέρει, ότι το ξύλο είναι καστασιά. Και επιπλέον ότι είναι αρκετά ξηρό κομμάτι, έχει μείνει καιρό στο εργαστήριο. Αφού δώσει το γενικό σχήμα με το μηχανήμα μεταφέρει τα κομμάτια στον πάγκο. Με τα χειροκίνητα εργαλεία τα σμιλεύει μέχρι να διαμορφωθούν σωστά οι σύνδεσμοι. Θέλει ακρίβεια και συγκέντρωση αυτή η δουλειά, δεν πρέπει να κάνει λάθος γιατί μετά θα παιδευτεί να το διορθώσει. Χρησιμοποιεί και τα δύο χέρια πιέζοντας διαφορετικά με το καθένα, κόβοντας, τρυπώντας, ξύνοντας και πλανίζοντας αργά, αφαιρώντας με υπομονή δέκατα του χιλιοστού από την επιφάνεια. Δοκιμάζει τα κομμάτια αν ταιριάζουν, σφίγγει τη μέγγενη, τα ξανακόβει λίγο. Μόλις μοντάρει το σκελετό ελέγχει με τα ακροδάχτυλά της αν εξέχει κάποια ακμή. Με το μάτι δε φαίνεται, μόνο αν το ακουμπήσεις το καταλαβαίνεις. Ο σκελετός κολλιέται, αναμονή μία μέρα μέχρι να στεγνώσει και ξεκινάει το τρίψιμο. Το μυαλό ξεκουράζεται με την επαναλαμβανόμενη κίνηση, ξεφεύγει. Με υπομονή και διαλείμματα όταν τα χέρια και η αναπνοή κουράζονται, χαϊδεύει την επιφάνεια αναγνωρίζοντας και το παραμικρό σημάδι, ώσπου να νιώσει με την αφή της ότι είναι έτοιμο, χωρίς εγχοπές και αγριάδες. Ετοιμάζει τη βαφή. Από τη μυρωδιά ξέρει αν έχει πέσει περισσότερο πράσινο ή μπλε, ξέρει αν έχει τη σωστή πυκνότητα σε διαλυτικό. Με ρυθμό και συγκεκριμένο τρόπο για να μη λεκιάσει, απλώνει το χρώμα ενώ το βλέμμα επιθεωρεί τις κινήσεις της. Διάλειμμα για τσιγάρο και ξεκούραση από το μούδιασμα των χεριών. Μόλις στεγνώσει συνεχίζει. Δεύτερο χέρι, διάλειμμα, τρίψιμο, αστάρωμα, διάλειμμα, τρίψιμο ξανά, αστάρωμα ξανά, διάλειμμα, άλλο ένα τρίψιμο. Στο τελευταίο φινιρίσμα σχεδόν κρατάει την ανάσα της. Οι αναθυμιάσεις ζαλίζουν και δεν πρέπει να κάνει λάθος τώρα, θα χαλάσει τόση δουλειά που έχει κάνει. Βερνίκι και τέλος. Πλένει τα εργαλεία και φεύγει. Ακόμα μία μέρα μέχρι να στεγνώσει. Μπαίνει στο εργαστήριο και το κοιτάει ανιχνευτικά, με τα ρουθούνια της πιάνει ακόμα τη μυρωδιά του βερνικιού. Απλώνει το χέρι με μία μικρή αγωνία, σέρνει απαλά την παλάμη της πάνω στην επιφάνεια του ξύλου και τότε ξέρει πως είναι έτοιμο. Ανάσα και ανακούφιση. Άλλος ένας αποχωρισμός.

Σταθερή θερμοκρασία, φωτεινή οθόνη, καρέκλα γραφείου και το σώμα μου διπλωμένο στις 90 μοίρες. Ακίνητη σε αυτή τη στάση, με τα μάτια μου να διατρέχουν σπασμωδικά την οθόνη και άλλη μια ορθή γωνία ανάμεσα στο μπράτσο και τον πήχη. Καρπός σταθερά οριζόντιος και τα δάχτυλα νευρικά πάνω στο ποντίκι εκτελούν τις εντολές.

Εντολές από τον εγκέφαλο στο χέρι, από το χέρι στο πρόγραμμα -καμιά φορά νιώθω σαν να συμβαίνει το αντίστροφο. Τα κομμάτια του επίπλου πρέπει να σχεδιαστούν με ακρίβεια και λεπτομέρεια χιλιοστού. Προσπαθώ να το φανταστώ ολόκληρο με το μυαλό μου αλλά μοιάζει αδύνατο, ευτυχώς υπάρχει το 3d. Οι διατομές δίνονται από τον κατάλογο της εταιρίας, που τα παρέχει στο εργοστάσιο σε ποσότητα και φτιαγμένα με τη γνωστή ακρίβεια της μηχανής. Οι σύνδεσμοι είναι στάνταρ, αποφασίζω ποιός μου αρέσει, τα ξύλα είναι συγκεκριμένα, αυτά που στέλνει το πιστόριο στην εταιρεία. Διαβάζω τις ιδιότητες και επιλέγω το προτεινόμενο για το έπιπλο που φτιάχνω. Περνάω τα δεδομένα στο πρόγραμμα και βλέπω το σκελετό έτοιμο. Σκέφτομαι πώς θα είναι στην πραγματικότητα, τί χρώμα θα του ταίριαζε, ποιό θα το αγόραζαν, σε τί σπίτια θα έμπαινε. Μετά προσπαθώ να φανταστώ το εργοστάσιο, τη ροή παραγωγής, πόσο υπολογισμένα είναι όλα, πόσο κοστίζουν τα λάθη σε υλικά και χρόνο, πόσο μικρό φαίνεται το ένα έπιπλο μπροστά στα χιλιάδες που θα βγούν μαζί με αυτό. Επιστρέφω τη σκέψη μου στην επιφάνεια εργασίας αναλογιζόμενη το βάρος των ψηφιακών μου κινήσεων μέσα σε αυτή την αλυσίδα, αλλάζω βαριεστημένα μερικές γραμμές και παίζω λίγο ακόμα με τη μορφή για να φαίνεται πιασάρικο. Ποιός χέστηκε στην τελική. Παράγονται τόσα διαφορετικά πράγματα που θα το βαρεθούν και αυτό όπως και τόσα άλλα. Βάζω το πρόγραμμα να υπολογίσει την αντοχή στις καταπονήσεις και φτιάχνω τη λίστα με τα τελικά κομμάτια. Τα ελέγχω ξανά και ξανά, δεν πρέπει να γίνει λάθος, μπορεί να πεταχτεί έτσι ολόκληρη παρτίδα.

Κλικάρω, κλικάρω και στέλνω το αρχείο για μια πρώτη αξιολόγηση. Γέρνω προς τα πίσω, να ξεκουράσω την πλάτη μου στην καρέκλα, ρουφάω μια γουλιά από το χλιαρό καφέ και ανοίγω το επόμενο αρχείο. Θα βγω έξω για τσιγάρο μόλις τελειώσω ακόμα ένα.

γ υ μ ν ο σ

- ε π ι θ
α / θ /
ο υ δ -

γ υ μ ν ο σ, γ υ μ ν η,
γ υ μ ν ο

[ji'mnos, ji'mni, ji'mno]

1 π ο υ ε ι ν α ι 2 ξ ε κ α θ α ρ ο σ
χ ω ρ ι σ ρ ο υ χ α γ υ μ ν η α λ η -
γ υ μ ν ο σ α ν τ ρ α σ θ ε ι α

3 ε κ φ. ν ι ω θ ω γ υ μ ν ο σ

Η εικόνα καθενός και καθεμίας έχει καταλήξει να διεκδικεί την αλήθεια για τον άνθρωπο από πίσω της. Τα στυλάκια ποικίλουνε, αλλά έχουν όλα ένα κοινό χαρακτηριστικό για την επιβεβαίωση τους: το εμπόρευμα και την πόζα. Το θέμα είχε σαν αρχική του προϋπόθεση να μπορείς καταρχάς να αγοράσεις την εικόνα σου, και έβαζε έναν επιπλέον όρο, να μπορείς να την ερμηνεύσεις, όπως ένας ηθοποιός ερμηνεύει το ρόλο του, ακόμα και σε στιγμές που δε το σκάνεις.

Αν στο έξω αυτή η πόζα υποβοηθούταν από κάθε λογής διακοσμητικά στοιχεία, θα έλεγε κανείς πως είναι άλυτο μυστήριο τί κάνουν όλοι αυτοί οι προσεκτικά χτισμένοι με μόστρα εαυτοί κεκλεισμένων των θυρών με τα σώματα τους γυμνά και αβοήθητα, καθώς ο γδυτός μας εαυτός φαίνεται με όρους θεάματος να είναι πιο 'φτωχός' από τον ντυμένο. Αυτό δε σημαίνει ότι το θέμα δεν είχε φτιάξει πρότυπα και ρόλους και για το γυμνό, από τη mainstream τσόντα μέχρι το στιλιζαρισμένο εναλλακτικό περιοδικό μόδας. Αυτά τα πρότυπα ρίχνανε το βάρος στο νεανικό, σφριγηλό σώμα, στα γυμναστήρια και τις κρέμες ημέρας, στην ατμόσφαιρα, είχαν άποψη για τον έρωτα, αλλά κατέληγαν να ζητούν πάλι κάτι παραπάνω, την πόζα. Ο γυμνός εαυτός διαχωριζόταν από το γδυτό εαυτό, που ήταν απλά κάποιος/κάποια χωρίς ρούχα. Γινόταν ο τρόπος που σε αντιλαμβάνεται ο άλλος, στην πραγματικότητα εντελώς ξεκομμένα και άσχετα από αυτόν τον άλλον, όταν ποζάρεις γυμνός/γυμνή απεναντί του. Σκεφτείτε το ελεύθερο κάμπινγκ γυμνιστών σε χοι καλοκαιρινό προορισμό, με φράγκα και όλα τα απαραίτητα αξεσουάρ, χωρίς κανένα και καλά κόλλημα.

Δεν ήταν πάντα έτσι. Η σωματική γύμνια, για χρόνια χρησίμευε στο να γίνεται αντιληπτή σαν την πιο ενδεικτική αναπαράσταση της ντροπής, ή αντίστροφα της ξεδιαντροπιάς. Το βάρος της γύμνιας υποχωρούσε ωστόσο κάτω από το βάρος της τέχνης, και έτσι έμπαινε στα σαλόνια της αστικής τάξης. Οι πραγματικές μορφές γυμνότητας κατα τ' άλλα απουσίαζαν, ήταν άρρητες, διώκονταν και εβρίσκαν χώρο μόνο σε κρυμμένα, μυστικά μέρη. Ο χριστιανισμός έλεγε πως με την αμαρτία το γυμνό σώμα γινόταν επαίσχυντο, οι μάγισσες χόρευαν γυμνές κάτω από το φεγγαρόφωτο, αλλά η αναπαράσταση γυναικείων γυμνών στη τέχνη ήταν πέρα από συχνή, και αποδεκτή.

Οι δυτικές κοινωνίες δεν κατάφεραν να ξεπεράσουν το βάρος της γύμνιας. Κατάφεραν ωστόσο σε μεγάλο βαθμό να το μειώσουν νοηματικά στην πιο προφανή μορφή του, τη σαρκική, για να μπορεί να καταναλωθεί. Η γύμνια δε γινόταν ποτέ τόσο αντιληπτή σα μόνο σωματική, όπως γίνεται σήμερα. Οι καταναλωτές καλούνται να την αναπαραστήσουν διαμορφώνοντας τα σώματα τους ανάλογα. Η αλήθεια είναι πως δεν την αντέχουν παρά σα στιλιζαρισμένη εικόνα.

Όταν η κατανάλωση τελειώνει, η γύμνια μπαίνει στη καθημερινότητα θυμίζοντας κάτι από αμαρτία, συναισθηματική φτώχεια, και σοκάρει παλαιομοδίκα, σαν κάτι ντροπιαστικό, φτωχό, και επίπονο. Γυμνός δε νιώθεις απλά κυριολεκτικά, όταν δεν φοράς ρούχα, γυμνός νιώθεις και όταν είσαι αβοήθητος, συντετριμμένος, στερημένος από αυτά που έχεις ορίσει σαν απαραίτητα. Ξεφεύγει απ' το να είναι απλά μόνο μια σωματική κατάσταση, γίνεται και συναισθηματική.

π ο λ η γ υ μ ν η

Η διασκέδαση μέσω της κατανάλωσης, τα καφέ και τα μπαρ, είχαν, όσο ακόμα ήταν γεμάτα, πολύ σαφή όρια σχετικά με το πόση αλήθεια αντέχουνε. Και αυτά τα όρια ήταν τόσο ασαφή που έμοιαζαν για καιρό να μπορούν να καταπιούν τα πάντα και μετά να τα ξεράσουν κομμένα και ραμμένα στα μέτρα τους, στη ζωή. Ο κόσμος που διασκέδαζε καταναλώνοντας συντηρούσε μια εικόνα της πόλης αλλά free press, που κατάπινε την πραγματικότητα της και την ξέριναγε σαν εναλλακτικό lifestyle. Εδώ και καιρό τα περισσότερα free press, φωνάζουν με τον ίδιο εναλλακτικό lifestyle τρόπο, πως η πόλη έχει γίνει επικίνδυνη, και πως οι υπήκοοι δεν αισθάνονται πια ασφάλεια σε αυτή. Αυτό που δε λένε ακόμη είναι πως η πόλη έχει ερημώσει, και πως οι υπήκοοι αναγνωρίζουν στη γυμνή πόλη, στα κλειστά μαγαζιά, στα άδεια μπαρ, ένα κομμάτι του δικού τους γυμνού εαυτού.

Ο κόσμος έχει κόψει πολύ να βγαίνει προφανώς λόγω έλλειψης χρημάτων και έτσι η νυχτερινή ζωή μένει κενή από όλους αυτούς που θολώνανε τη βία της με την καλοπέρασή τους. Τα βράδια της καθημερινής, τα μπαρ συνεχίζουν να αναβοσβίνουν τα φώτα τους και να παίζουν δυνατά μουσική, για χάρη μιας έρημης πόλης, και στους δρόμους κυκλοφορούν σχεδόν μόνο όσοι ζουν σ' αυτούς. Η πόλη, σαν μια χωρισμένη που επιμένει να βιάζεται και να στολιζέται για να μη δείχνει μόνη και πληγωμένη, είναι στην πραγματικότητα γυμνή. Φανεράνει το άλλο της πρόσωπο, που για αυτούς που δεν έχουν μάθει παρά τη λάμψη της και δεν έχουν πια γεμάτα μαγαζιά να αποσπούν τη προσοχή τους, είναι ντροπιαστικό, φτωχό, επίπονο και καταλήγει τρομακτικό. Και είναι επιτακτικό αυτό το άλλο της πρόσωπο, το πραγματικό, να αβηστεί τώρα, που δεν υπάρχουν φράγκα για να το καλύψουνε. Να την αδειάσουν κι άλλο, να τη γεμίσουν μπάτσους, να μην φαίνεται τρομακτική, αντί για καλοπέραση, να ντυθεί ασφάλεια. Ξυλώνουν τα παγκάκια στην καρύτση, κυνηγάνε τους μετανάστες μικροπωλητές, μετακινούν τις πιάτσες, την ξαναοργάνωνουν από την αρχή. Αν δεν το κάνουν αυτό, αν δεν το ζητάνε επίμονα οι κάτοικοί της, η πόλη θα συνεχίσει να τους θυμίζει πως χωρίς την κατανάλωση, είναι κι αυτοί γυμνοί, εκτεθειμένοι. Η γυμνή, ήσυχη, διακοσμημένη, ασφαλής πόλη, είναι για αυτούς προτιμότερη από μια πόλη γυμνή και πληγωμένη, όπως τα νεανικά γυμνά σώματα συνεχίζουν να είναι πιο εύκολα στο μάτι από τα πληγωμένα γυμνά κορμιά.

Η πρώτη εικόνα που έρχεται στο μυαλό των περισσοτέρων, όταν τίθεται η γενική ερώτηση «σκέφτονται οι υπολογιστές;», είναι ένας εγκέφαλος μέσα στο κουτί του υπολογιστή (ίσως και με μανιβέλα για όσους έχουν πιο ζωηρή φαντασία). Αν, όμως, κάποιος ρωτούσε, κάπως προβοκατόρικα, «μπορεί ο υπολογιστής να διαλέξει έναν τυχαίο αριθμό και πώς;», θα μπορούσε να είναι η πρώτη εικόνα ένας κρουπιέρης που τραβάει χαρτιά από τράπουλα; Ή μήπως, ακόμα καλύτερα, κάποια ζάρια που ρίχνονται μέσα στο κουτί;

Η ερώτηση δεν είναι εύκολο να απαντηθεί. Πάντως, έχει ενδιαφέρον να καταλάβουμε πώς οι ειδικοί του συστήματος άρχισαν (και συνεχίζουν) να την απαντούν για λογαριασμό τους και τις ιδεολογικές προεκτάσεις που έχει η απάντηση αυτή. Μια σύντομη ιστορική ανάδρομη θα βοηθήσει.

Με το τέλος του Β' ΠΠ, τα υπέρλαμπρα αστέρια της πολεμικής έρευνας και τεχνολογίας για λογαριασμό των ΗΠΑ, που έθεσαν τις βάσεις και έφτιαξαν τον πρώτο (ψηφιακό) υπολογιστή, όπως ο von Neumann, βρεθήκαν στην ανάγκη χρήσης τυχαίων αριθμών στα πρώτα προγράμματα τους. Η πρώτη λύση ήταν αυτή της χρήσης καταγεγραμμένων τυχαίων αριθμών από οποιαδήποτε πηγή, βασισμένη σε αυτό που κοινωνικά ήταν κατανοητό σαν «τυχασιότητα». Έτσι, κάποιος από τους φοιτητές-βοηθούς, όταν ο υπολογιστής ήθελε έναν τυχαίο αριθμό για να συνεχίσει την επεξεργασία του προγράμματος, έβαζε μια τρυπητή κάρτα (σαν να λέμε ηλεκτρολογούσε) με έναν αριθμό που θεωρούσε αυτός τυχαίο. Απλό, αλλά ανάμεσα σε άλλα είχε ένα βασικό πρόβλημα. Μέχρι να γίνει αυτή η διαδικασία της επιλογής του αριθμού και της εισαγωγής του, περνούσε πολύς χρόνος, κάνοντας τον υπολογιστή να περιμένει. Η επομένη λύση, που ταίριαζε με την φύση και το είδος της μηχανής, ήταν να υπολογίζεται γρήγορα ένας «τυχαίος» αριθμός μέσα στο ίδιο το μηχανήμα, χωρίς κάποια ανθρωπινή παρέμβαση, με τους ψηφιακούς όρους που λειτουργεί η ίδια η μηχανή.

Μια αρχική μαθηματική - υπολογιστική μέθοδος που προέκρινε ο von Neumann ήταν αυτή: παίρνεις έναν αριθμό, είτε αποθηκευμένο από πριν είτε που έχει προκύψει την ώρα που τρέχει το πρόγραμμα, και τον τετραγωνίζεις. Από το αποτέλεσμα που προκύπτει από αυτή την πράξη επιλέγεις τόσα ψηφία, όσα είχε ο πρώτος αριθμός από την μέση του αριθμού που υπολογίστηκε. Π.χ. ο αριθμός 6349 έχει τετράγωνο το 40309801 και άρα ο «τυχαίος» αριθμός που επιστρέφεται είναι το 3098. Έπειτα, αν ζητηθεί και άλλος, παίρνουμε τον αριθμό που επιστρέψαμε και επαναλαμβάνουμε την διαδικασία όπως και πριν. Όλη αυτή η υπολογιστική διαδικασία στόχο έχει να παράγει αριθμούς που φαίνονται τυχαίοι. Έτσι, ονομάζονται ψευδοτυχαίοι και ο αλγόριθμος που τους παράγει γεννήτρια ψευδοτυχαίων αριθμών. Ούτε ζάρια, λοιπόν, ούτε κρουπιέρης μέσα στο «μαγικό κουτί». Απλοί μαθηματικοί υπολογισμοί με φοβερή ταχύτητα. Η μαθηματική/στατιστική μελέτη αυτού του απλού αλγορίθμου του von Neumann έδειξε, σχετικά γρήγορα, ότι η ακολουθία των αριθμών που παράγονται επαναλαμβάνονται με ένα μοτίβο από αρκετά ωρίς, και ότι, αν βρεθεί ένα μηδέν στον «τυχαίο» αριθμό που θα χρησιμοποιηθεί για να παραχθεί ο επόμενος, τότε αρχίζει και παράγει μόνο μηδενικά. Αυτό όμως είναι σοβαρό πρόβλημα και τον λόγο έχουν πια οι ειδικοί.

Ας κρατήσουμε αυτό, όμως, από πολιτική σκοπιά. Ότι, δηλαδή, διάφοροι προτεινόμενοι αλγόριθμοι που σήμερα μπορεί

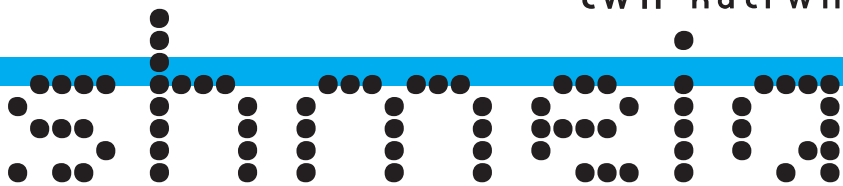
να κάνουν, πρέπει να πεταχτούν στα σκουπίδια αύριο, και κάποιος να κλείσει και το καπάκι φυσικά γρήγορα-γρήγορα, έτσι ώστε οι καινούργιοι να υποσχεθούν «περισσότερη και καλύτερη τυχασιότητα».

Αν τώρα αυτό που περιγράφουμε σας φαίνεται μάλλον περιθωριακό, και ίσως ένα ζήτημα που αγγίζει τους ειδικούς του συστήματος και όχι τις ταπεινές ζωές μας, ίσως να το ξανασκεφτόσασταν. Αυτοί οι «ψευδο»-τυχαίοι αλγόριθμοι είναι κοινή μήτρα για πλήθος εφαρμογών του ψηφιακού κόσμου για την ικανή παράγωγη «τύχης». Φυσικά έχουν διαπρέψει στα παιχνίδια, όμως είναι απαραίτητα και στα λογισμικά χρηματικών συναλλαγών, είναι ο πυρήνας στις κληρώσεις τυχερών (κρατικών) παιχνιδιών, συστατικό στοιχείο στην κρυπτογράφηση δεδομένων, κι όλοι το έχουν χρησιμοποιήσει στην τυχαία επιλογή τραγουδιών από το winamp κ.α.

Εδώ έχουμε, λοιπόν, έναν αλγόριθμο/μεθοδολογία που αξιώνει για τον εαυτό του να τον αποκαλούν αξιόπιστα «γεννήτρια παραγωγής ψευδοτυχαίων αριθμών». Αυτό το πρόγραμμα έχει κατασκευαστεί καλούμενο να αναπαραστήσει πειστικά αυτό που έχει ιστορικά προσδιοριστεί ως σήμερα τύχη, με αποδεκτούς κοινωνικά τρόπους ελέγχου. Καθώς καθιερώνεται το «πληροφοριακό οικοσύστημα» σαν ένα καθολικό πρότυπο ζωής, κάθε σχέση και έννοια μετασχηματίζεται, όχι απλά με την πρόσθεση κάποιων ψηφιακών χαρακτηριστικών του, αλλά κυρίως με την ριζική ανακατασκευή/επαναπροσδιορισμό των κοινωνικών σχέσεων στο σύνολο τους.

Έτσι, έπρεπε να μπορεί η «τυχασιότητα» που παράγει η μηχανή να είναι μετρήσιμη υπολογιστικά για να ελέγχεται αν ισχύει η μη-προβλεψιμότητά της, πάλι όμως με υπολογιστικό τρόπο, και που, φυσικά, η (κάθε φορά) χρεωκοπία της δεν θα σημαίνει καθόλου την απεμπόληση των υπέρ-υπολογιστικών φαντασιώσεων της πειστικής αναπαράστασης της. Η πόρτα προς την γενική πορεία του βιο-πληροφοριακού παραδείγματος καθόλου δεν πρόκειται να σταματήσει να ανοίγει, παρά ίσως μόνο τα τριζύμια που και που να είναι πιο δυνατά. Όχι τυχαία, οι υπολογισμοί μέσω της μηχανής έχουν την κεντρικότητα τους σε αυτή την αναδιάρθρωση. Η ακρίβεια των υπολογισμών, η 'ορθότητα' τους, η ταχύτητα εκτέλεσής τους και η συνθετότητα τους μέσω του λογισμικού και των ψηφιακών κυκλωμάτων του Η/Υ είναι οι νέοι φετιχισμοί. Θεωρείται, πλέον, «αυτο-νόητο» ότι τα κυκλώματα και οι οδηγίες διέλευσης των ηλεκτρονίων μπορούν να ενσωματώσουν στη μηχανή, με την υπολογιστική ακρίβεια και πολυπλοκότητα που αυτή προσφέρει απλόχερα, την παραγωγή «τύχης» με το τσουβάλι.

Κάτι τέτοιο, όμως, είναι σημαντικό να πούμε, δεν μπορεί να ελεγχθεί κοινωνικά με κάποιους από τους ήδη διαμορφωμένους απούς τρόπους. Να ελεγχθεί, με την έννοια του να βοηθεί ο τρόπος του μη-προβλέψιμου, μιας και τυχαίο είναι σε αυτή την περίπτωση το να μην μπορεί να επαληθευτεί. Μοιραία, λοιπόν, εδώ, πατάει πάνω στον τεχνολογικό φετιχισμό των δυτικών κοινωνιών όπου ο υπολογιστής είναι ένα μαγικό κουτί με εξωτικές ιδιότητες/ικανότητες. Ε, μια από αυτές είναι ότι μπορεί να παίζει και τον ρόλο της θεάς τύχης. Η ιδεολογία εδώ κατασκευάζει την πειστική αναπαράσταση που δεν αμφισβητείται, τροφοδοτώντας και τροφοδοτούμενη από την γενική κοινωνική διαμόρφωση αυτού του τεχνολογικού φετιχισμού.

> παρελάσεις

Στην παρέλαση της 25ης μαρτίου, βγήκε στους δρόμους, για άλλη μια φορά, ο πατριωτικός οχετός. Σε ολόκληρη τη χώρα ακουγόντουσαν τα γνωστά δεξιά-ατομικίστικα-μικροαστικά συνθήματα απο λογής λογής νοικοκυραίους, αριστερούς πατριώτες και φασίστες, περί του μνημονίου, των πολιτικών κλπ, οι οποίοι αυτή τη φορά σε διάφορες περιοχές έκαναν και επεισόδια (στημένα; Ποιός ξέρει!).

Δε γουστάρουμε τις παρελάσεις. Είναι μια εθνικιστική γιορτή, που γίνεται για να μας υπενθυμίζει ότι οι σημαίες είναι ποτισμένες με αίμα και σκατά. Συνεπώς, γουστάρουμε να γιουχάρονται. Αυτό, όμως, που έγινε αυτή την 25η μαρτίου δεν ήταν καθόλου αυτό για το οποίο μιλάμε. Ήταν μια διαφορετική εκδοχή των διαδηλώσεων της πλατείας συντάγματος. Και δεν μας ψήνει. Γιατί τέτοια γεγονότα είναι βαθιά ακρο-δεξιά, τόσο βαθιά όσο και ο σκατένιος θεσμός των παρελάσεων. Και είναι τέτοια γιατί η διαδικασία απο την οποία βγαίνουν τέτοιες ενέργειες και τέτοιες αντιλήψεις (περι των πολιτικών και του ποσο λαμόγια είναι, περι των ξένων κρατών που υποδουλώνουν την ελλαδίτσα μας κλπ) είναι η αναπαραγωγή του αποπροσανατολισμού, της βλακειάς και της σαπίλας που παράγουν κάθε λογής δημαγωγοί, κόμματα και media, με γνώμονα το (μικροαστικότατο) «πάσπ-θυσία- να-σωθώ-εγώ-και-το-μαγαζί-μου-και-το-σπίτι-μου».

Όσα έγιναν στην παρέλαση της 25ης μαρτίου δεν είναι επαναστατικά. Είναι δεξιά και μας δείχνουν για ακόμη μια φορά πως, όταν οι μικροαστοί σπκώνονται απο τον καναπέ, δεν είναι για καλό. Και γιατί, αν κάποιος σπκώνουν το χέρι στην παρέλαση για να μουτζώσουν τους πολιτικούς, είναι οι ίδιοι που μετά την παρέλαση να το σπκώνουν πάνω σε άλλους.

> “Street/open malls”

Είναι αλήθεια ότι τις επιπτώσεις της υποτίμησης της εργασίας δεν τις βιώνουμε μόνο εμείς, αλλά και τα αφεντικά τα ίδια. Γιατί, όταν έχεις ρίξει τους μισθούς των υπαλλήλων σου τόσο πολύ, ποιός περιμένει ότι θα αγοράζει αυτά που σου παράγουν; Βέβαια αυτό, στα μυαλά των αφεντικών, μεταφράζεται σύμφωνα με τις προσαγές της θέσης τους, δηλαδή τον μεταξύ τους ανταγωνισμό. Και όταν τα πράγματα στριμώχνονται πολύ, το «όλοι εναντίον όλων» μπορεί εύκολα να μεταλλαχτεί σε συνασπισμούς αφεντικών εναντίον άλλων τέτοιων. Διαβάζουμε, λοιπόν, σε άρθρο της καθημερινής, την πρόθεση των καταστηματαρχών του κέντρου να ενοποιήσουν τα μαγαζιά τους και να τα βγάλουν στο δρόμο. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν άτυπα εμπορικά κέντρα, που θα ανασχέσουν την κλεμμένη πελατεία από τα κανονικά, αρκεί βέβαια το κράτος να προσφέρει το καπίτς του στην χρηματοδότηση.

Εντάξει, το ότι λεφτά για χάρισμα απ' την μεριά του κράτους δεν υπάρχουν (εξαιρούνται οι τράπεζες), το ξέρουν και οι ίδιοι, γι' αυτό και έχουν βάλει στο μάτι το ΕΣΠΑ, δηλαδή τα κονδύλια της ευρωπαϊκής ένωσης. Αυτό που στην πραγματικότητα στοχεύουν, δεν είναι τίποτε άλλο από την κατάληψη των πεζοδρομίων και των λοιπών δημόσιων χώρων από τα εναπομείναντα καταστήματα, αυτό δηλαδή που έκαναν πάντα, απλά πιο εντατικά και χωρίς έξοδα. Το άλλο που διαβάζουμε πίσω από αυτήν την είδηση είναι η ακόμα πιο λυσσασμένη επίθεση που επιφυλάσσεται στους άλλους μόνιμους χρήστες των πεζοδρομίων, τους μετανάστες μικροπωλητές. Γιατί μπορεί οι έμποροι να μην είναι στην πλειοψηφία τους φασίστες, αλλά σίγουρα θα βρεθούν αυτόκλητοι σωτήρες να καθαρίσουν τα πεζοδρόμια στο όνομά τους. Το «παρεμπόριο stor» και τα γεγονότα στην Ερμού μπορούν να περιγράψουν χαρακτηριστικά την κατάσταση. Αν και τα αυξημένα καθήκοντα, που έχει αναλάβει η αστυνομία επί του θέματος το τελευταίο διάστημα, δείχνουν πως ίσως να μην χρειαστεί ούτε αυτό. Τώρα, το ότι το υπαίθριο εμπόριο μπορεί και να υποβαθμίζει και να αναβαθμίζει το κέντρο, ανάλογα με το αν πίσω απ' τον πάγκο βρίσκεται μαύρος ή λευκός, δείχνει απλά το πόσο βαθειά έχει ριζώσει ο ρατσισμός σε αυτήν την κοινωνία.

